

Kvalitetsprogram detaljplan för

del av Hästen 4 m.fl. (område 5)
inom stadsdelen Täby park

Kvalitetsprogrammet är framtaget av samhällsutvecklingskontoret, Täby kommun, Täby Park AB, Riksbyggen, SWMS arkitektur, Brunnberg & Forshed Arkitektkontor och Tyréns.

Illustrationer och foton kommer från SWMS arkitektur, Brunnberg & Forshed Arkitektkontor, Täby kommun och Tyréns om inget annat anges.

Innehållsförteckning

Inledning	4
1.1 Kvalitetsprogrammets syfte	4
1.2 Läsanvisning	5
1.3 Struktur och sammanhang Täby park	6
1.4 Övergripande stadsbyggnadsprinciper enligt planprogram	7
1.5 Stadsbyggnadsprinciper för detaljplaneområdet	8
2. Utformning av allmän plats	12
2.1 Övergripande gestaltning av allmän plats	12
2.2 Materialval	15
2.3 Park, platser och natur	18
2.4 Gator	21
2.5 Belysning	26
3. Principer för kvarterens möte med gatan	27
3.1 Gestaltungsprinciper för stadsdelens rum	28
3.2 Bebyggelse mot Boulevarden	30
3.3 Bebyggelse mot Gröna slingan	32
3.4 Bebyggelse mot Kvartersgata och Gågata	34
3.5 Bebyggelse mot Stadsfronten	38
4. Arkitektonisk kvalitet	43
4.1 Arkitektonisk kvalitet	44
5. Kvarterens innehåll	47
5.1 Bebyggelsens innehåll	48
5.2 Kvarter 5:1/2	52
5.3 Kvarter 5:3 och 5:4	54
5.4 Kvarter 5:5	56
5.5 Belysning inom kvartersmark	57

Inledning

1.1 Kvalitetsprogrammets syfte

Kvalitetsprogrammet avser slå fast vissa grundläggande gemensamma kriterier för utemiljö och bebyggelse. Avsikten är att lägga fast en kvalitetsnivå som kommunen och byggaktörerna gemensamt enas om, såväl för de enskilda byggnadsprojekten som för det offentliga rummet. Kvaliteter och principer i kvalitetsprogrammet har även betydelse för uppfyllelsen av målen i det hållbarhetsprogram som är kopplat till detaljplanen.

Genom att tidigt klargöra byggaktörerna och kommunens gemensamma ambitioner för detaljutförandet ökar möjligheten att säkerställa kvaliteterna vid genomförandet.

Täby park delas upp i flera detaljplaner. Detta kvalitetsprogram avser område 5 (Dp5) som omfattar 4 stads kvarter, en park i norr och koppling till trygga och gena gång- och cykelstråk förbi, till och från Täby park samt naturmark i södra delen.

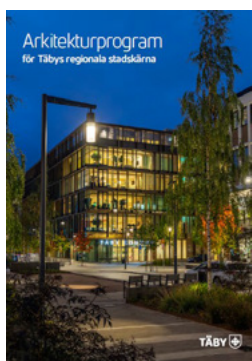

Programområdet Täby park och detaljplaneområdets avgränsning med kvartersnumrering.

1.2 Läsanvisning

MÅL OCH ÖVERGRIPANDE
GESTALTNINGSPRINCIPER
(PLANPROGRAM)

ARKITEKTURPROGRAM

Detta kvalitetsprogram hör till detaljplanen för område 5 inom Täby park, Hästen 4 m.fl. Programmet ska läsas tillsammans med övriga detaljplanehandlingar samt hållbarhetsprogrammet för område 5.

Kvalitetsprogrammet inleds med beskrivningar av Täby parks och detaljplaneområdets övergripande struktur, sammanhang och principer för stadsbyggnad. Under kapitel 2, Utformning av allmän mark, beskrivs de offentliga stadsrum som skapas inom detaljplaneområdet i form av parker, natur och gator inklusive kvalitetsnivå för vegetation, möblering, belysning och dagvatten. Kapitel 3, Principer för kvarterens möte med gatan, beskriver hur den tillkommande bebyggelsen ska förhålla sig till de olika stadsrummen, utifrån placering och gestaltning. Kapitel 4, beskriver arkitektonisk kvalitet och förhållningssätt till arkitekturprogrammets riktlinjer. I sista kapitlet, Kvarterens innehåll, beskrivs kvarteren var för sig till innehåll, funktion och uppbyggnad.

De mål och övergripande stadsbyggnadsprinciper som presenterades i planprogrammet för Täby park ligger till grund för detaljplanerna och kvalitetsprogrammets styrning och ambition kring gestaltning.

Arkitekturprogrammet, som beskriver kommunens ambitionsnivå och förtydligar kommunens syn på kvalitet i den täta stadsmiljön, är ett viktigt underlag för detaljplanearbetet och kvalitetsprogrammet i Täby park. Det ska ge en grund för samsyn, gemensam målbild och därmed smidigare processer för stadsbyggnadens olika aktörer.

Kvalitetsprogrammet, som lägger fast en kvalitetsnivå som kommunen och byggaktörerna gemensamt enas om, kopplas till exploateringsavtal mellan aktörerna och följs upp inför bygglov.

HANDLINGAR FÖR OMRÅDE 5

DETALJPLAN MED
PLANBESKRIVNING

HÅLLBARHETSPROGRAM

KVALITETSPROGRAM

1.3 Struktur och sammanhang

Täby park

Stadsmiljön i Täby park är en viktig del i utvecklingen av hela Täbys stadskärna och ska utformas för att skapa upplevelserika och attraktiva miljöer där människor trivs och vill tillbringa sin tid. Mötesplatser ska ge alla möjlighet att delta i stadslivet. Det ska vara lätt att hitta och ge närhet till service och aktiviteter, arbetsplatser och bostäder och möjliggöra ett lokalt liv.

Genom att utforma bebyggelsen utifrån en mänsklig skala tas hänsyn till människans fysiska förutsättningar och våra sinnen stimuleras. Täby utvecklas till en gång- och cykelvänlig blandad stad med grönskande offentliga rum. Grönska i stadsmiljön bidrar med vistelsekvaliteter samt ett behagligt mikroklimat.

Finmaskigt nät av gator och stråk med tydlig hierarki

Strukturen för Täby park är uppbyggd av ett finmaskigt nät av gator och stråk. En tydlig gatustruktur med siktlinjer till viktiga målpunkter gör det lätt att orientera sig. Olika delar länkas till varandra med gator, gröna parkstråk och ett gent och lättorienterat nät av gång- och cykelvägar. Rutnätsstadens planmönster är en klassisk förebild. Huvudstråken sträcker ut och kopplar strukturen till omgivande stråk i viktiga entrépunkter samt överbryggar barriärer.

Boulevarden som samlande stadsstråk

Boulevarden är det samlande stadsstråket genom Täby park. Stråket skapar förutsättningar för stadsliv genom bottenvåningarnas lokaler, torg och platser, busshållplatser och noder. Gatan har en dignitet i sitt utförande och lite högre bebyggelse.

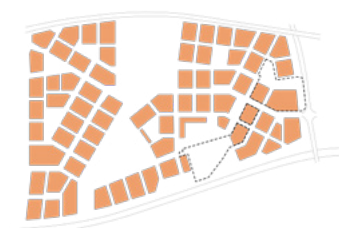
Gröna slingan förbinder park och natur

Gröna slingan är ett sammanhängande parkstråk som löper mellan kvarteren och förbinder stadsdelens parker och gröna målpunkter. I Gröna slingan är gång- och cykelprioritering mycket tydlig. Parkstråket omges på var sida av smala gågator där körtrafik vid behov får röra sig sakta och på fotgängares villkor.

Sammanhållen kvartersstruktur

Stadskvaliteter förstärks av en sammanhållen kvartersstruktur, med en tydlig indelning i offentligt liv på gator, torg och i parker och privat liv på gårdar. Bebyggelsens gestaltning förhåller sig till stadsrummet det vänder sig mot och skiljer sig därmed åt inom strukturen, vilket ger variation inom en samtidigt sammanhållen helhet.

1.4 Övergripande stadsbyggnadsprinciper enligt planprogram

Täby park kommer att byggas ut under en lång tid, vilket ökar behovet av en tydlig strategi för hur stadsdelens olika delar fogas samman till en meningsfull, hållbar helhet med hög kvalitet. I planprogrammet för Täby park beskrivs ett antal övergripande stadsbyggnadsprinciper för hur byggnader, parker, gator och torg ska gestaltas och byggas ut. Principerna ligger till grund för pågående arbete med kvalitetsprogram till respektive detaljplan.

Entrépunkt – Den fysiska strukturen ska koppla samman stadsdelen med viktiga stråk i omgivningen. Stadsdelens entréer ska vara tydliga och välkomnande.

Stadsdelens fronter utåt ska vara en tydlig och sammanhållen kvartersbebyggelse. Stadsgatorna ska avgränsas av bebyggelse med aktiva bottenvåningar och ett sammanhållet stadsmässigt uttryck.

Torg och platser förläggs till viktiga noder i stadsdelen, där gator och stråk med underlag för stadsliv korsas. Platserna ska avgränsas av bebyggelse med aktiva och öppna bottenvåningar.

Parkrummen ska avgränsas av tydliga bebyggelsefronter och gator. En grön slinga ska förbinda stadsparken, grannskapsparkerna och naturmarken.

Högre bebyggelse koncentreras till stationslägena och entrén mot Bergtorpsvägen och Viggbyholms trafikplats. Längs Boulevarden och övriga stadsgator ska bebyggelsen vara sammanhållen och i snitt högre än omgivande bebyggelse.

Bild stadsbyggnadsprinciper, ur planprogram för Täby park.

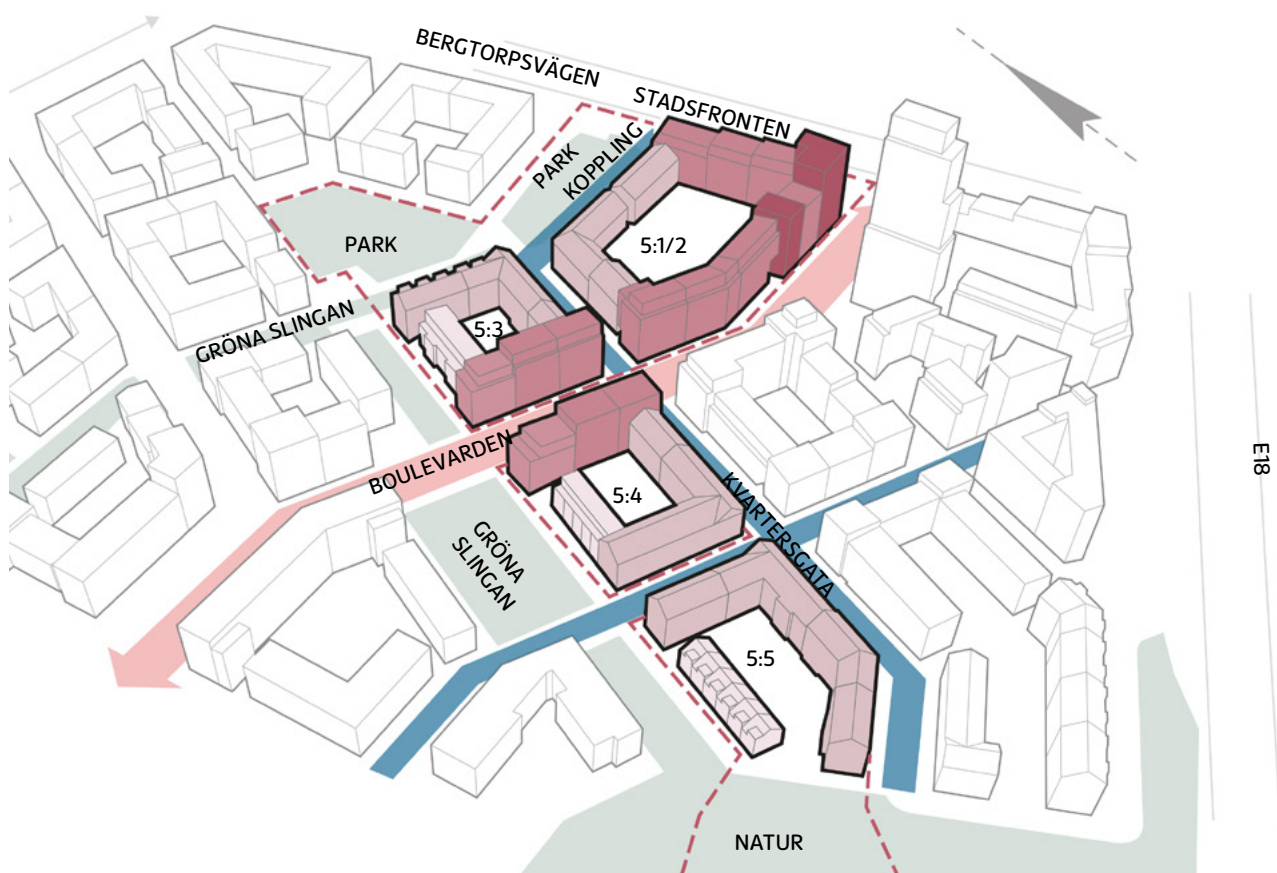
1.5 Stadsbyggnadsprinciper för detaljplaneområdet

De stadsbyggnadsprinciper från planprogrammet som särskilt berör det aktuella detaljplaneområdet har illustrerats och konkretiserats nedan. Stadsbyggnadsprinciperna ligger till grund för kvalitetsprogrammets gestaltungsprinciper för bebyggelse och yttre miljö.

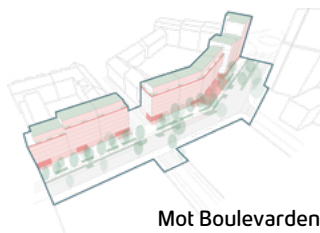
Tydlig kvartersstruktur med ett funktionsblandat innehåll

I område 5 fortsätter utbyggnaden av Täby parks tydliga kvartersstruktur med hög arkitektonisk kvalitet, varierad bebyggelse med attraktiva miljöer och ett funktionsblandat innehåll.

Detaljplanen för område 5 möjliggör cirka 600 bostäder i fyra kvarter, ca 5000 kvm BTA för verksamheter, inkl lokaler i bottenvåningar och en förskola med 4–5 avdelningar. Planen omfattar även park i norra delen och naturmark i södra delen. Bebyggelsen är ordnad i en tydlig kvartersstruktur och ansluter i skala och gestaltungsprinciper till de två intilliggande detaljplanerna.

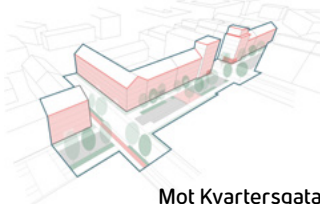
E18

Mot Boulevarden

Mot Gröna slingan

Mot Kvartersgata

Mot Stadsfronten

Gestaltning mot de olika stadsrummen

Upplevelsen av stadsrummet är viktig och stor vikt ska läggas på utformning och karaktär mot det offentliga rummet. Gatumiljöer, byggnadshöjder och utformning varieras i relation till gatornas hierarki i den övergripande planen.

Boulevarden är en strukturerande ryggrad och ett stadslivsstråk genom Täby park. Tre av planens kvarter ansluter till denna även om gatan i sig redan är planlagd i tidigare detaljplan. Bebyggelsens skala mot Boulevarden är 6–7 våningar. Karaktären är sammanhållen lugn, medan bottenvåningen mot gatan är livfull och artikulerad.

Tre av kvarteren ansluter till **Gröna slingan**, som är den andra av Täby parks viktiga övergripande strukturer. Gröna slingan förbinder parker och natur inom stadsdelen och är viktig för rörelser till fots och med cykel. Mot Gröna slingan är bebyggelsen lägre, i fyra våningar och mer varierad och livfull. Den översta våningen ska avvika i uttryck och fasaderna har en vertikalt indelad gestaltning. För att förstärka stråkets upplevelse och gröna intryck har bebyggelsen djupa gröna förgårdar som möter gatan.

Den gatumark som ingår i Område 5 utgörs av kvartersgata norr om Boulevarden och ett par korta anslutande gång- och cykelvägar. **Kvartersgatan** har en omsorgsfull och lokal prägel med en anslutande bebyggelse i fem våningar, med den femte våningen delvis avvikande i volym och en smalare förgårdsmark. Från kvartersgatan sker kvarterets angöring, sophantering och infart till garage under kvarteren.

Område 5 bidrar till Täby parks entré från öster och bildar tillsammans med kvarteren i område 2 en **stadsfront** mot Bergtorpsvägen. Läget är buller- och riskutsatt, vilket påverkar gestaltningen genom begränsning av bl a balkonger och förgårdsmark. Volymerna i sju våningar, med den översta våningen avvikande, trappar med markens lutning och ger fronten dess karaktär. Hörnet är markerat med ett högre hus med sockelmotiv i två våningar närmast gatan.

2. Utformning av allmän plats

2.1 Övergripande gestaltning av allmän plats

Inom detaljplaneområdet ryms offentliga rum i form av parkrum, naturmark, gågata och kvartersgator. Detaljplanen angränsar även till Gröna slingan, Boulevarden och Bergtorpsvägen. Den gemensamma miljön ska kännas trygg och det ska finnas god orienterbarhet i det offentliga rummet.

Täby parks parker, torg, grönstråk och bostadsgårdar utgör tillsammans grönstrukturen. Den höga exploateringen medför ett högt utnyttjande av alla friytor och det är därför viktigt att dessa utformas hållbart och tillgängligt.

Utfomningen ska bidra till helheten. Materialtyper, utrustning och kulörer är genomgående och enhetliga. Platsernas egna identiteter skapas genom rumslig gestaltning och variation i växtmaterial. Övergripande eftersträvas en helhet i gestaltningen som också är hållbar över tid och underlättar framtida drift. Förslagen bygger vidare på redan framtagna gestaltungsprinciper från de tidigare detaljplanerna i Täby park.

Gränsen mellan privata och allmänna utemiljöer utformas på ett tydligt läsbart sätt.

Gränsen mellan offentlig och privat mark utformas tydligt, med exempelvis en låg mur.

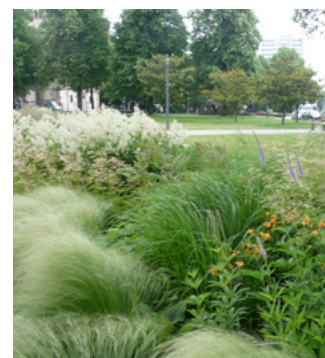
FOTO/BILD: SHIRA JACOBS

Parker och platser utförs med kvalitet i utformning och materialval.

FOTO/BILD: SOFIA LARSSON

Offentliga rum tydligt avgränsade av bebyggelse.

FOTO/BILD: SHIRA JACOBS

Parken innehåller planteringar med frodig grönska.

FOTO/BILD: SHIRA JACOBS

Stadsträd skapar struktur och volym samt bidrar till flera ekosystemtjänster och biologisk mångfald.

Stadsträd

Täby parks gaturum ska vara kantade av träd som bidrar till att skapa en karaktärsfull miljö och ett prunkande gaturum. Stadsträden är betydelsefulla för staden och dess invånare utifrån flera aspekter. Gatuträd utgör ett viktigt element i stadsbilden och bidrar till en hälsosammare stadsmiljö.

Stadsträden skall bidra till att skapa en attraktiv stadsdel med ett behagligt klimat, ekosystemtjänster och biologisk mångfald. Trädarter väljs utifrån olika aspekter, såsom att de ska kunna vara hållbara under de livsbetingelser som kan skapas i gatumiljön samt hur de kan stödja ekosystemtjänster, särskilt spridningssamband och dagvattenhantering (måste klara av att utstå spann från torr till tillfälligt översvämmad mark).

Trädens storlek varierar mellan olika gator och understödjer gatans hierarki i området. Variation ger mångfald och flera trädarter kan med fördel planteras i samma rad eller gatusträckning.

Dagvattenhantering

Nedsänkta vegetationsfyllda regnbäddar kan användas för rening och fördröjning av dagvatten.

För att fördröjning av dagvatten ska kunna ske enligt kommunens antagna dagvattenstrategi krävs att ytor och volymer mellan husen reserveras och utformas utifrån dagvattnets naturliga väg. Fördröjning ska i första hand ske med vegetationsbaserade lösningar. Beroende på behov av grundvattenbildning och rening samt möjlighet till avledning kan lösningar se olika ut. Vegetationsbaserade och öppna dagvattenlösningar kommer vara synliga i gaturum och parker och ska gestaltas väl.

Gatorna ska fördröja och rena dagvatten huvudsakligen med öppna lösningar så som vegetationsfyllda nedsänkta regnbäddar. Det primära är att lösningen kombinerar infiltration och magasinering av dagvatten.

Utformningen av gatan blir styrande för dagvattenlösningarnas funktion. Lutningar på gatan skall i första hand göra att vatten avleds till nedsänkta, vegetationsbaserade lösningar så att de får tillförsel av vatten även vid måttliga regn. Gatuvattnet ska därför inte primärt gå ned i dagvattenledning. Bräddningsbrunnar till dagvattenledning kommer dock behövas som ett komplement.

Grönytefaktor allmän platsmark

Med grönytefaktor (GYF) som planeringsverktyg är målet att skapa en attraktiv och hållbar stadsmiljö och att säkerställa en viss mängd grönska. En fördel med arbetssättet är att man kan mäta vilken effekt olika små insatser får i ett större hållbarhetsperspektiv. Reduceringen av befintlig grönska och genomsläpplig mark i exploateringen kan kompenseras genom medvetna insatser.

GYF för allmän platsmark syftar till att värdera gröna och blå insatser i ett större sammanhang genom utveckling av parker eller bevarande av befintliga naturvärden, grönska i gaturum och dagvattenhantering. Enligt c/o Citys manual för Grönytefaktor allmän platsmark sätts målvärdet utifrån områdets förutsättningar. Målvärdet är olika för gata, park och natur. För att följa upp GYF skall de ingående delarnas andel inom beräkningsområdet vägas in i områdets sammanlagda målvärde. Indelningen i detaljplaneområden har inte gjorts utifrån innehåll av befintliga eller planerade grönytor och delområdena har därför olika förutsättningar att uppnå en god grönytefaktor. Detaljplaneområden som innehåller mer hårdgjorda ytor som gator och torg ger en lägre GYF. För att få utjämning och balans är det viktigt att tillskapa gröna värden såsom gatuträd och genom dagvattenhantering.

Tillgänglighet

Stadsrummen ska fungera för människor med olika förutsättningar och behov. Orienteringsperspektivet ska finnas med genomgående i utformningen med särskild hänsyn tagen till personer med orienteringssvårigheter.

Bostadsentréer mot allmänna gator ska vara anpassade i nivå till gatan. Ramper och trappor utmed gatan ska undvikas.

Placeringen av möbler i gaturum eller gångstråk är lika viktiga som utformningen av dem. Ett konsekvent system bör användas för att underlätta för personer med nedsatt orienteringsförmåga.

Markmaterialet kring sittplatsen skall underlätta framkomlighet med exempelvis rullator. Utrymme för rullstolsburna personer ska finnas intill bord och soffor.

Krav på parkeringsplats för personer med funktionsnedsättning ska tillgodoses inom kvartersmark. Inom allmän platsmark eftersträvas att angöringsplats och besöksparkering ska finnas inom 25 meter från entré.

Kvartersgatan möjliggör viss gatuparkering i specifika rutor som skyltas upp med de bestämmelser som blir aktuella i området. Gatuparkering för funktionsnedsatta på allmän plats ordnas först när det finns en efterfrågan på detta. Korttidsangöring är tillåten i körbana på kvartersgatan, även på den sida där parkeringsförbud gäller. I en angöringsficka med fler än tre platser är det lämpligt att platsen längst bak tillgänglighetsanpassas.

Träd och genomsläpplig mark bidrar till en god och hållbar stadsmiljö.

Grönytefaktor för allmän platsmark ska bidra till att området får en rik och varierad grönblå karaktär i de offentliga rummen.

Ledstråk och taktila plattor används för tillgänglighet.

Exempel på betongmarksten

Exempel på sittbänk

Exempel på cykelpollare

Exempel på skräpkorg

Exempel på markgaller och stamskydd

2.2 Materialval

Markmaterial och beläggningar

Genomgående ska materialet i gaturummet bidra till ett stadsmässigt uttryck och vara hållbart. Vid val av material ska miljö- och klimatpåverkan från tillverkning av materialet, drift och underhåll vägas in. Utformning och materialval ska stödja funktioner som väghållning och separering av trafikslag.

Markbeläggningen skall alltid väljas med hänsyn till tillgänglighet och dimensioneras efter relevant trafikklass. Gångbanor och gågator ska ha en markbeläggning som är enhetlig och hålla över tid. Markmaterialet ska kunna användas för att styra trafikflöden. Trappor, ramper och murar ska utformas hållbart ur både klimat- och driftperspektiv samt stödja helheten. Räcken ska vara funktionella och hålla över tid.

Växtmaterialet ska vara robust, platsanpassat och varierat. Växtmaterial ska väljas utifrån platsens betingelser och den biotop den ska förstärka: Minst 50% inhemska arter ska eftersträvas. Beläggningar inom parkmark ska i stor utsträckning vara genomsläppliga för dagvatten.

Möblering och utrustning

Möbler och utrustning i Täby park väljs med omsorg för att säkerställa ett sammanhållet uttryck med god kvalitet i det offentliga rummet. De ska ha god beständighet, samt vara enkla att komplettera med samma typ över tid.

Placering av möbler och utrustning är av stor vikt, för orienterbarhet, tillgänglighet, drift och ett sammanhållet uttryck. Gaturummets utformning ska inte inbjuda till högre hastigheter än vad hastighetsbegränsningarna anger, för att säkerställa en trafiksäker miljö.

Generellt placeras möbler och utrustning med ett fritt mått på 2,5 meter för att inte hindra framkomlighet med snöröjningsfordon. Markfasta hinder bör stå i möbleringszon och bör vara tydligt visuellt och taktilt markerade. Markmaterialet kring sittplatsen skall underlätta framkomlighet och utrymme för rullstolsburna personer ska finnas intill bord och soffor.

Skräpkorgar ska ha god kapacitet och design, kunna motstå väder, vind och vandalisering. Cykelställ skall vara av typer som är lätta att använda och placerade så att de är enkla att nå. Cykeln ska kunna låsas fast i ramen. Målpunkter som hållplatser för kollektivtrafik, torg och parker, skolor och arbetsplatser ska ha god kapacitet på cykelplatser, en del även väderskyddade. Det ska finnas plats för lådcyklar/lastcyklar vid viktiga målpunkter. Trädskydd används på trafikerade gator, torg och platser där träden behöver skyddas för påkörning. Markgaller används i hårdgjorda gatu- och torgmiljöer utan tillräcklig grönyta kring trädet. Påkörningsskydd och pollare kan användas för att hindra infart, öka säkerheten, definiera ytor och för att tydliggöra var olika trafikantgrupper hör hemma.

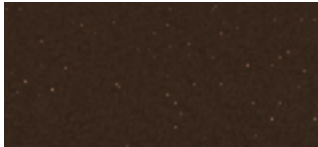
Lekplatser utformas för att främja lekvänlighet enligt en av parkkaraktärerna uttryckta i kommunens parkpolicy. Lekutrustningen skall i första hand bidra till en miljö som inspirerar barn till att klättra, springa och leka. För detta väljs robust utrustning som är hållbar över tid och enkel att reparera med reservdelar. Avseende leksäkerhet skall gällande branschnormer följas utan att utrustningens lekvärde prioriteras ned. Staket och grindar utformas robust i exempelvis lackerat smide eller målat trä. Beslag som grindtrycken och gångjärn ska vara funktionella och icke skötselkrävande. Utrustning ska ha enhetlig kulör men det kan finnas olika färger i en lekplats.

Lekutrustning ska inspirera barn till att klättra, springa och leka.

Lekplatser gestaltas med enhetlig och robust utrustning som är hållbar över tid.

Färgsättning metall: Interpon D1036- brun Sable SW308G

Färgsättning belysningsstolpar naturmark: RAL 6015

Färgsättning

Det offentliga rummets utrustning såsom soffor och bänkar, skräpkorgar, räcken, belysningsstolpar och pollare skall vara färgsatta utifrån Täby Parks kulörer för att ge ett sammanhållet uttryck samt underlätta drift och underhåll. Utgångspunkten är en lugn och varm färgsättning.

Variation skapas genom kombinationer av färgsättning hos ståldetaljer och trädetaljer. Färgsättning utöver detta kan i undantagsfall vara motiverat för speciella platser där kulören utgör en viktig del av platsens unika identitet, som till exempel ett färgtema för en lekplats.

Vid färgsättning är kontrasten mellan ljust och mörkt viktig för synnedsatta personer. Grått och grönt ger dåliga kontraster och är svåra att uppmärksamma, speciellt nattetid. En ljushetskontrast på minst 0,40 enligt NCS (Natural Colour System) kan öka möjligheten för personer med svårigheter att uppfatta markeringen.

Konstnärlig utsmyckning

FOTO/BILD: SOFIA LARSSON

Tillgång till kulturupplevelser ska finnas i det offentliga rummet. Enligt hållbarhetsprogrammet skall kulturvärden i Täby park värnas och utvecklas. I området finns begränsad tillgång på befintlig kultur att tillvarata varför det är desto viktigare att tillskapa nya möjliga kulturupplevelser.

Övergripande vision och strategi för arbete med offentlig konst i Täby park har tagits fram i tät dialog mellan kommunen och byggaktörerna i Täby park. I visionen har ett antal platser valts ut för konstnärlig utsmyckning och för varje plats kommer ett konstprogram tas fram och en konstnär handlas upp. Område 5 tangerar ett av de utvalda områdena, Gröna slingan, vilket kommer hanteras i och med genomförandet av detaljplanen.

FOTO/BILD: SOFIA LARSSON

Konstnärliga inslag kan användas för att berika andra funktioner i de offentliga rummen. Lekplatser får ett starkt lekvärde med lekskulpturer. Gång- och cykelvägar kan ha delar som är konstverk, exempelvis en bro eller gångtunnel.

Konstnärlig gestaltning skapar karaktär och ger upplevelser i de offentliga rummen.

2.3 Park, platser och natur

Norra grannskapsparken och parkdelar mot gångtunneln

Parkerna i Täby park ska ha ett varierat innehåll och utformas så att det är tydligt att de är öppna för alla. De ska kännas trygga, ha lokal prägel och var och en ska ha en identitet. Utformningen av norra grannskapsparken ska bidra till en grön, trivsamt och trygg park som stödjer omkringliggande kvarters behov av friyta. Norra grannskapsparken ska innehålla flera olika funktioner. Den ska dels hantera områdets omfattande behov av rening och fördröjning av dagvatten samt skyfallsytor och ,dels vara en lekfull miljö för barn och ett komplement till de omkringliggande förskolegårdarna. De olika funktionerna ska integreras och samverka med varandra.

Norra grannskapsparken ska utformas med en större öppen gräsyta som blir parkens rumsliga mitt. Gräsytan är en samlingsplats som kan husera flera sällskap. En områdeslekplats anordnas vid parkens södra del mot gågatan och i anslutning till Gröna slingan. Platser för avskildhet och rofylld miljö skapas i parken, i partier omgivna av frodig underplantering och stora träd. Val av träd ska stödja det lokala sambandet av ädellövträd, och minst 50% av vegetationen ska bestå av inhemska arter. I övergången mellan parkens öppna och slutna till halvslutna partier kan ängsvegetation anläggas.

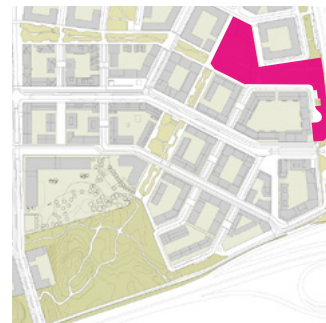
En tillgänglig gångväg med sittmöjligheter ordnas genom parken för både gång och cykel. Gångvägen länkar ihop parken med både gångtunneln under Bergtorpsvägen och Gröna slingans primärstråk.

Parkdelen närmast gångtunneln lutar ner från Gröna slingans nivå mot gångtunneln. Intill gångvägen finns ett befintligt uppstickande bergsparti som sparas. Vegetationsytorna på sidorna skålas för att hantera dagvatten och skyfall. Dessa ytor planteras i samklang med grannskapsparkens växtmaterial. Utmed slänterna mellan gångstråket och kvartersgatan i söder finns det möjlighet att ordna inspirerande naturlek inpassad i terrängen. Närmast gångtunneln ska inte utformningen uppmuntra till vistelse på grund av riskavstånd till Bergtorpsvägen.

Dagvattenhanteringen görs synlig i form av skålade planteringsytor med låglinjer emellan ytorna. Planteringsytorna är flerskiktade med marktäckare, buskar och träd. Gräsytan i mitten av grannskapsparken skålas så att den vid större skyfall kan fungera som en temporär översvämningssyta.

Grönyta utmed Bergtorpsvägen

Mellan Bergtorpsvägen och kv 5:1/2 anläggs grönyta av parkkaraktär, som utgör ett välkomnande och grönt möte med stadsdelen från öster. Ytan är utsatt för risk från farligt gods på Bergtorpsvägen, varför dess utformning inte får locka till stadigvarande vistelse med sittmöbler och liknande. Längs Bergtorpsvägens västra sida passerar en genomgående cykelbana. Särskild omsorg avseende trygghet och säkerhet är viktigt, exempelvis genom att säkerställa god sikt, alternativa vägval och trygghetsskapande ljussättning.

Ängsvegetation omfamnar den öppna gräsytan som är parkens mitt.

Dagvattenhantering med flerskiktad plantering.

FOTO/BILD: SHIRA JACOBS

Markytorna planteras flerskiktade med marktäckare, buskar och träd, med naturlig utformning. I öppna partier kan ängsvegetation anläggas. Val av träd ska stödja lokala tallsambandet och planteringen ska innehålla minst 50% inhemska arter. Dagvattenhanteringen görs synlig i form av skålade planteringsytor och låglinjer för dagvatten. I anslutning till kvartersgatan integreras också parkeringsplatser för bilpool och en transformatorstation i grönytan.

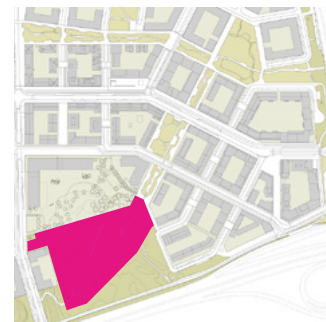
Illustration över norra grannskapsparken och parkytor längs Bergtorpsvägen.
Markerad röd gräns avser planområdesgräns.

skala 1:1200

Naturmark i södra delen

I sydvästra delen av planområdet finns ett befintligt naturområde som i planprogrammet redovisas som naturpark. Området är en av de delar med befintlig vegetation som sparas i stadsdelen. Det består av ett sammanhängande område med varierad topografi som rymmer både lövskog och barrskog. Den uppvuxna naturmarken med dess nuvarande naturtyper är en betydelsefull resurs för Täby Park och inte minst från angränsande skolgård. Det befintliga parkvägssystemet utökas för att koppla väl till de nya stråken i stadsdelen. Naturmarken utgör en länk i stadsdelens övergripande grönstruktur utmed Gröna slingans genomgående stråk. Gröna slingans parkväg genom naturmarken anpassas mot befintlig terräng och befintliga gångstigar i möjligaste mån. Stråket kan tydliggöras med utrustning och markeringar i enlighet med Gröna slingans övergripande utformning. I naturmarkens kanter, där nya bebyggelsekvarter, gator och värdefull naturmark möts ska befintliga markhöjder beaktas så att en naturlig övergång till naturmark skapas.

Genom rätt skötsel kan befintliga naturvärden förbättras, stärkas och lyftas fram. Detta säkerställs genom att en skötselplan tas fram. I skötselplanen bör de viktigaste naturtyperna i området behandlas, såsom barrblandskog med tallar, naturgräsmarker och triviallövskog.

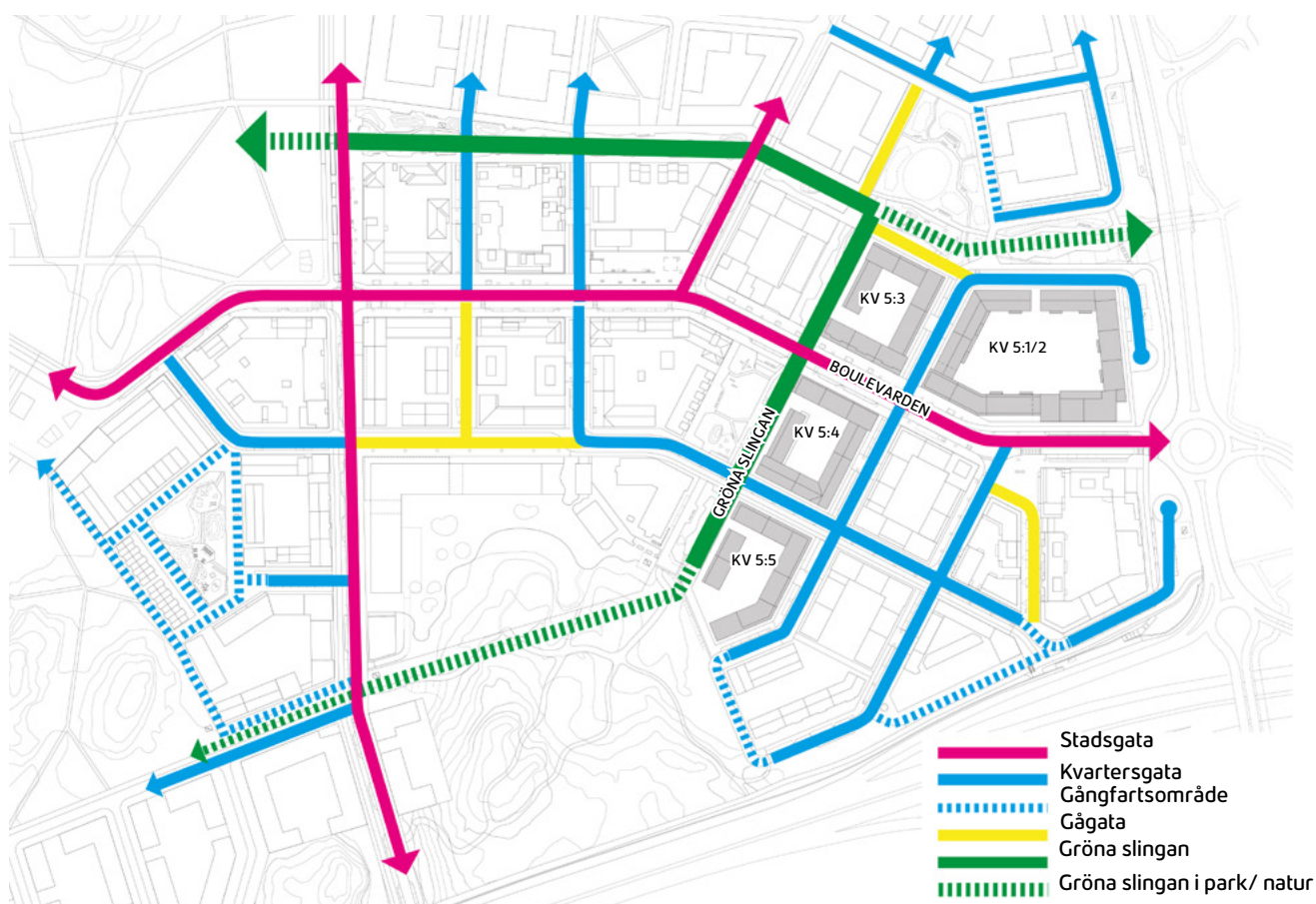

2.4 Gator

Inom Täby park utformas stadsdelens olika typer av gator i en hierarkisk ordning, vilket skapar omväxlande gatumiljöer och bidrar till en god orienterbarhet. Genom de delar som sannolikt får hög andel bostäder ordnas kvartersgator med lugn karaktär. Intill torg, grönstråk eller vid parker anläggs gångfartsområden/gågator och i de övergripande stadsrummen läggs bredare stadsgator som utformas för vardagstrafik, cykelstråk och busstrafik. Stadsdelens nät av gator utformas främst för gåendes och cyklisters behov.

Gatutyper inom planområdet

Stadsgatorna, som Boulevarden, ger plats för gående, cyklister och bilar samt trädtrader och annan grönska, dagvattenhantering och platser för vistelse, uteservering och cykelparkering. Kantstensangöring ska finnas utmed stadsgatorna. Gångbanor ordnas på båda sidor om gatorna. Längs stadsgatorna behöver cyklisterna separeras från gående och fordon.

Kvartersgatorna ges en lokal och kvartersnära prägel. Utmed kvartersgatorna kommer cykling i blandtrafik finnas. Gångbanor ordnas på båda sidor utmed kvartersliv. Gaturummets grönska skapas av trädplanteringar, vegetation i regnbäddar och/eller av grön förgårdsmark. Om förgården ligger upphöjd i förhållande till gatan kan den med fördel avslutas med en låg mur för ett tydligt möte. Förgårdsmarken kan även användas för cykelparkering. Utmed kvartersgatan kommer, där det finns utrymme, kantstensparkering anordnas. Cykelparkering kommer anordnas på lämpliga platser utmed kvartersgatan. För att skapa naturliga ledstråk utmed gatans ytterkant ska det alltid finnas en kännbar materialskillnad mot kvartersmark.

På en **gågata** gäller särskilda krav. Det är inte tillåtet att köra ett motordrivet fordon annat än för att korsa gågatan. Vid vissa behov är det dock tillåtet för motorfordon att trafikera gågator. Det gäller exempelvis för transporter av gods, angöring till bostad samt transporter av sjuka eller rörelsehindrade personer till eller från adress vid gågatan. Fordonet får då inte köras med högre hastighet än gångfart eller angöra på någon annan plats än särskilt anordnade angöringsplatser. Förare har väjningsplikt mot gående och cyklister.

Skala 1:2500

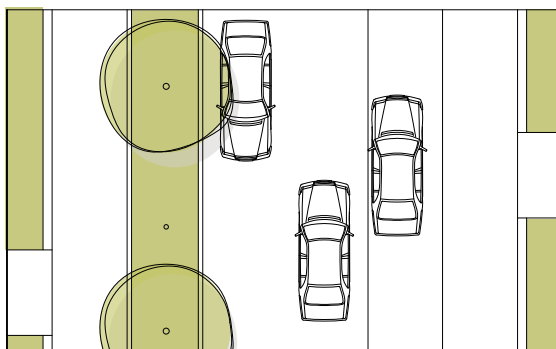
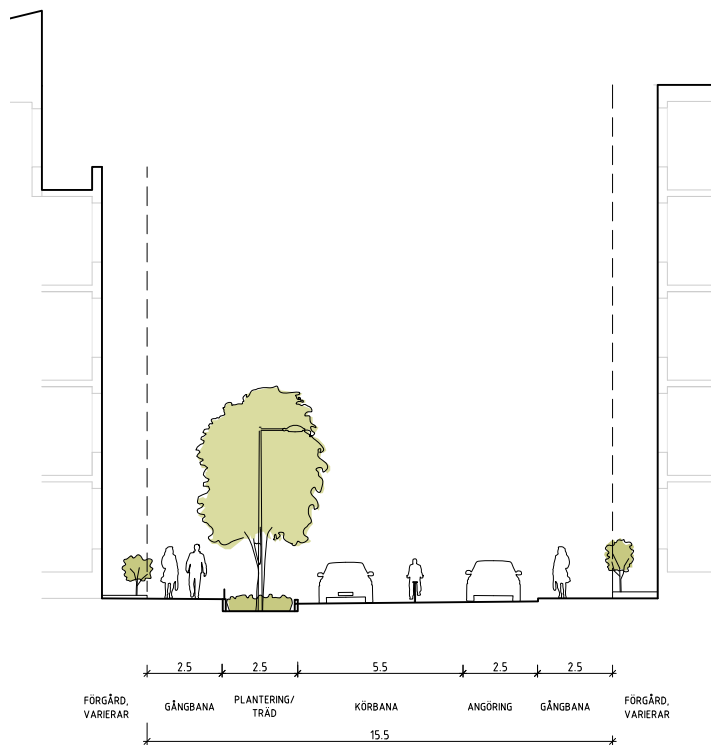

Kvartersgata (motsvarar gata 5 i DP1)

Kvartersgatan har en småskalig men offentlig karaktär. Gaturummet ska rymma körbana, kantstensangöring på ena sidan och trädplanteringar med regnbäddar på den andra sidan samt gångbanor mot kvarteretsmark. Cykling sker i blandtrafik. Kvartersgatan har också en logistisk funktion för kvarteren då infart till garage och sophantering sker från denna gata

Kvartersgatan har en trädplanterad mindre plats i gaturummets centrala del. Platserna blir en paus i gaturummet, görs enkla och ska inbjuda till vistelse. Platserna möbleras, planteras och ges en egen personlig karaktär. Rumsbildande träd på platsen avviker sortmässigt från gatans träd i övrigt och är identitetsskapande, en unik sort för varje gata.

Regnbäddar med planteringar och träd skapar ett grönt gaturum samt renar och fördröjer dagvatten.

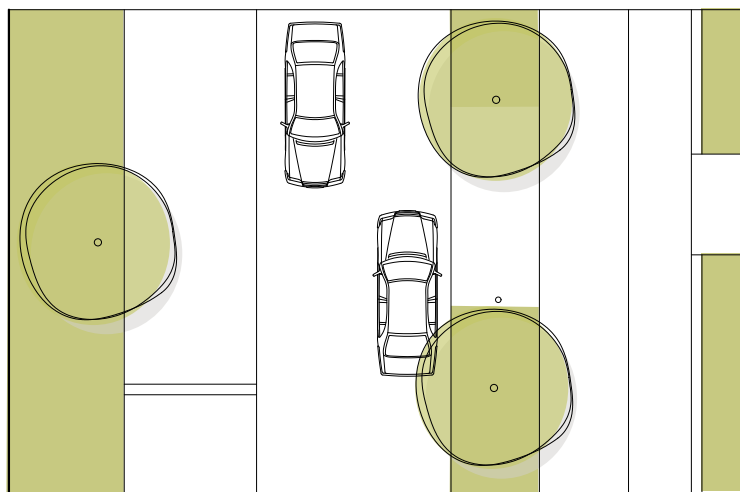
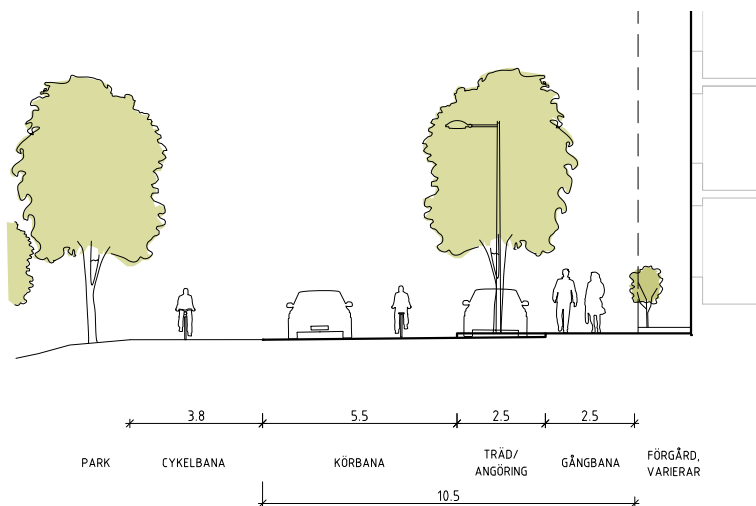
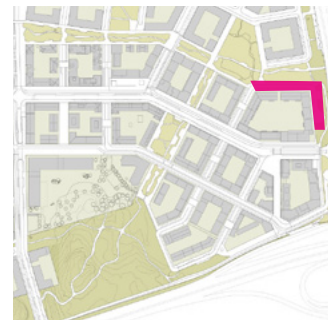

Kvartersgata (motsvarar gata 5B i DP1)

Kvartersgatan har en småskalig men offentlig karaktär. Kvartersbebyggelse ansluter på södra sidan, medan norra sidan är öppen mot park och stråket mot passagen under Bergtorpsvägen. På östra sidan går gatan parallellt med Bergtorpsvägen, med parkytor emellan. Gaturummet ska rymma körbana, zoner med omväxlande kantstensangöring och trädplanteringar med regnbäddar, samt gångbana. I parkområdet på gatans norra och östra sida löper en dubbelriktad cykelbana.

Kvartersgatan har en logistisk funktion för kvarteren då infart till garage och sophantering sker från denna gata. Kvarteret kan innehålla förskola, kontors- och centrumverksamhet. Därför behöver angöringsytorna utmed kantsten hantera varuleveranser. Gatan avslutas med vändplan längst i söder. Plats för parkering för bilpool och elnätstation angränsar till gatan i öster.

Regnbäddar med planteringar och träd skapar ett grönt gaturum, samt renar och fördröjer dagvatten. Körbanan lutar ensidigt och avvattnas mot gatans regnbäddar.

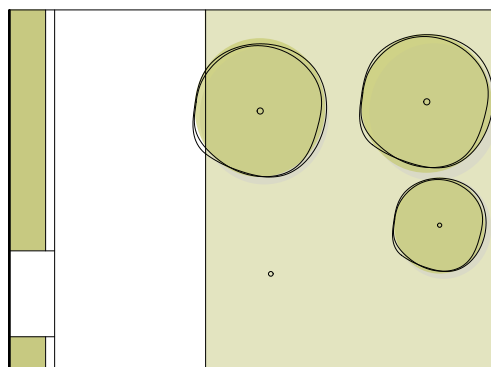

Gågata

Gatan intill grannskapsparkens södra sida är en gågata. Den är en förlängning av Norra parkpromenaden och utformas för trafik på gåendes och cyklisters villkor. Gatan föreslås vara enkelriktad i riktning mot öster. Gatan ges en funktionsblandad sektion, vilken utformas som en sammanhängande gångyta. Utformning och möblering ska inte inbjuda till högre hastighet på fordon än gångfart, oavsett antal gående. Genom att kombinera funktionell möblering med avsmalningar och sidoförskjutningar kan hastigheten för körtrafik och cykel begränsas.

Angöring ordnas utmed gatan. Körtrafik ska med hjälp av fasta hinder hållas ut från fasad för att säkerställa fritt mått mellan fordon och bebyggelsedelar som balkonger och skärmtak.

2.5 Belysning

I Täby park ska ett helhetsgrepp tas om ljusmiljön i ett tidigt skede. Belysningen kan då på ett naturligt sätt bli integrerad i den övriga gestaltningen. På så vis skapas hållbara lösningar och områdets karaktär stärks.

De olika typerna av gator och stråk skall tydliggöras genom en variation av belysningsprinciper, anpassad skala och karaktär på armaturer och stolpar. Det ska vara en skala som tydliggör skillnader mellan olika stråk men som också skapar en sammanhållande helhet för området. Materialet som används för stråken skall vara enhetligt genom en begränsning av armatur och stolptyper. En gemensam kulör på stolpar och armaturer som gäller för hela området blir något som binder ihop de olika etapperna över tid.

Gaturum, parker och platser kommer att ha olika karaktär, vilket ljuset ska förstärka. Genom ljussättning görs de tillgängliga under en större del av dygnet och blir överblickbara, vilket bidrar till trygghet. Gestaltningen av platserna och dess ljussättning ska verka identitetsskapande och parkkaraktären ska förstärkas och lyftas fram kvällstid.

Belysningen ska planeras i samklang med sin omgivning, både inom området och i relation till anslutande områden. De material och principer som används får gärna användas på anslutande stråk och platser. Framförallt är det viktigt att ljusnivån länkar samman Täby park med sin omgivning. Man kan utgå från en generellt låg ljusnivå för hela området där ljuset tydliggör rummet genom att vara välplanerat och varierat. En variation i ljusnivå sker där Boulevarden och stadsgatorna har en högre ljusnivå medan den blir lägre mellan kvarteren. Torg och parkrum har ljusnivåer som anpassas till omkringsiggande stråk och bebyggelse men ska vara ljusmässigt tydliga. Naturmarken ska ha en mer dämpad belysning.

Ljusfärgen ska anpassas till de ytor och material den belyser. Generellt används en färgtemperatur mellan 2700K–4000K. Färgåtergivningen ska vara minst Ra 80. Alla armaturer ska vara väl avbländade, placerade och riktade på ett sätt som inte skapar obehagsbländning.

Val och montage av belysningsmaterial ska göras så att det underlättar drift och underhåll och skapar hållbara belysningsanläggningar. Vid projektering ska LCC-perspektivet beaktas. Styrning av belysning kan göras på ett sätt som kan kompensera för ljusnedgång på ljuskällor över tid och för anpassning av ljusnivå mellan olika delar. Ljusstyrning får inte användas på ett sätt som skapar otrygghet.

Armaturtyperna för parkytor, kvartersgator, gångfartsgator och cykelstråk ska överlag vara diskreta i sitt uttryck. Stolpar är koniska med rak arm. Färgsättning på stolpar och armaturhus ska vara samstämmiga med övrig utrustning inom den offentliga miljön. Utgångspunkten är mjuka, varma och neutrala färger som har utgått från platsens övergripande gestaltungs-koncept och har samhörighet med dess historia.

FOTO/BILD-ANNA-KARIN AXELSSON

En väl samordnad belysning mellan kvartersmark och allmän platsmark lyfter hela området.

FOTO/BILD-LUC PAGES

Belysning av väl valda platser och naturelement förstärker parkkaraktären.

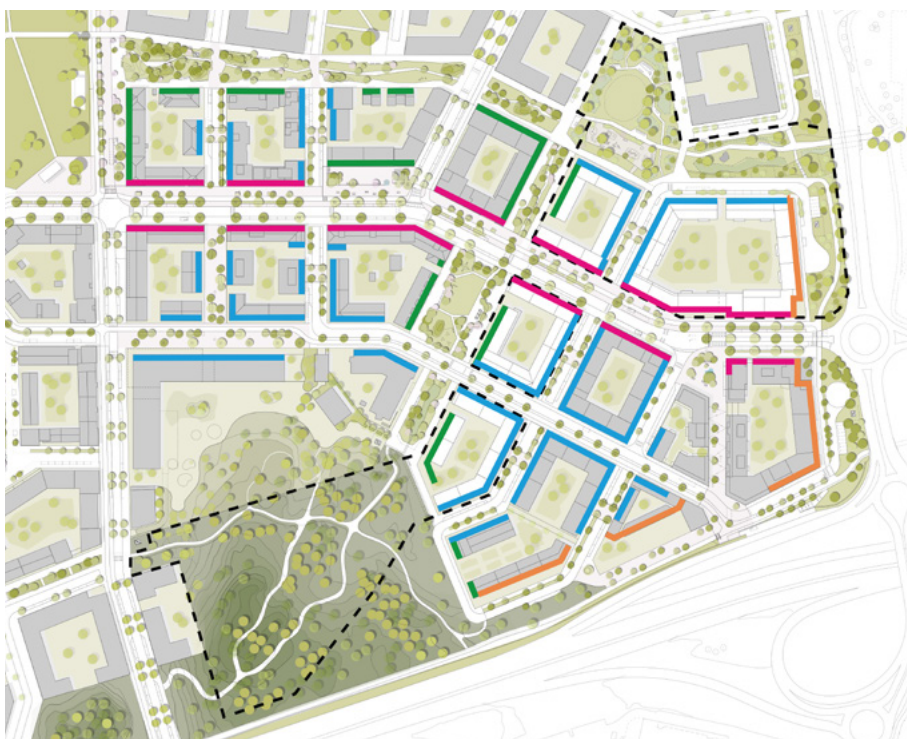
Stolpar och armaturer lackas i brun pulverlack. Armaturer och stolpar är diskreta men ges karaktär.

3. Principer för kvarterens möte med gatan

3.1 Gestaltungsprinciper för stadsdelens rum

I enlighet med planprogrammet och kvalitetsprogram för de två angränsande detaljplanerna varierar och gestaltas bebyggelsen i relation till vilket stadsrum som den vänder sig emot. De olika rummen har genom sin hierarki och funktion olika karaktär, vilket avspeglar sig i bebyggelsens uttryck. Uttrycket styrs av gestaltungsprinciper som utgör en vägledning för utformning av de olika byggnadsprojekten och utgör en grund för detaljplanens bestämmelser.

STADSGATOR

- Bebyggelse mot Boulevarden
- Bebyggelse mot Gröna slingan
- Bebyggelse mot yttre stadsfront och entré

KVARTERSGATOR/GÅNGFARTSOMRÅDEN/GÅGATOR

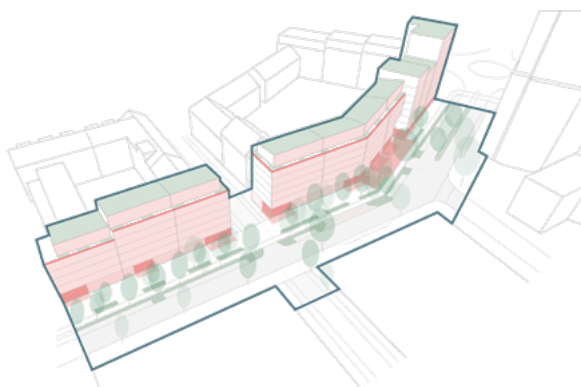
- Bebyggelse mot kvartersgata/gågata

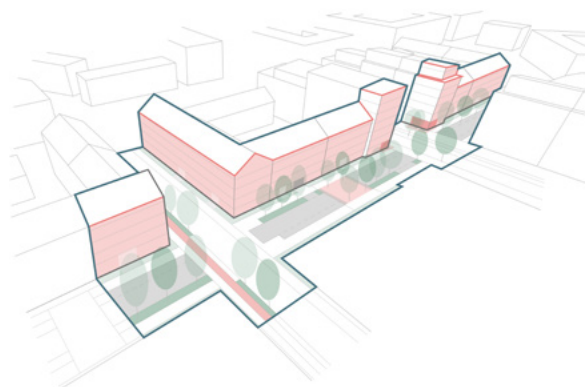
Stadsdelens rum

Inom planen finns fyra starka stadsrum med olika karaktär som påverkar bebyggelsens och den yttre miljöns gestaltning. Av gestaltningsprinciperna är även våningsantalet starkt bidragande till att säkerställa de olika rummens karaktär och skala.

- Boulevarden – stadsstråket med publika bottenvåningar och en sammanhängande kvartersfront och gestaltning. Den huvudsakliga skalan är 6-7 våningar.
- Gröna slingan – det gröna parkstråket med gröna djupa förgårdar, lägre skala i 4 våningar och vertikalitet i fasadgestaltningen.
- Kvartersgatan – den lokala gatan med omsorgsfull omhändertaget uttryck, kvarterens försörjning och angöring samt en femvåningsskala, där den femte våningen delvis är avvikande till volym.
- Stadsfronten – mötet med Bergtorpsvägens större trafikrum men också entrén till Täby park från öster.

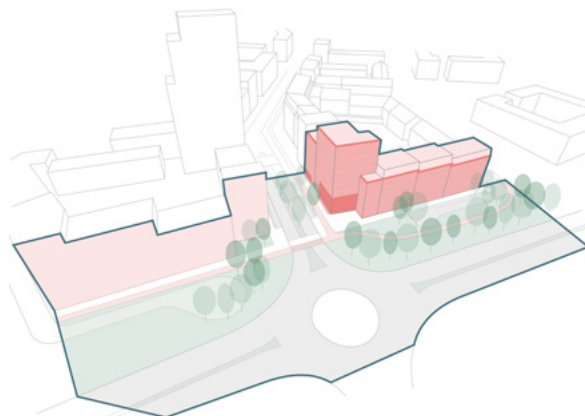
MOT BOULEVARDEN

MOT KVARTERSGATA

MOT GRÖNA SLINGAN

MOT STADSFONTEN

3.2 Bebyggelse mot Boulevarden

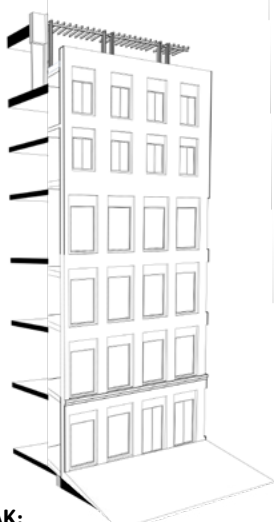
Bebyggelsen utmed Boulevarden skapar tillsammans sammanhållna kvarter och ett stadsmässigt gaturum med en skala på i huvudsak 6–7 våningar. Någon strategiskt placerad byggnad där gatan byter riktning kan vara högre. Bebyggelsen tydliggör gatan som viktigt offentligt stadsrum och markerar gränsen mot den mer varierade och småskaliga bebyggelsen längre in i stadsdelen.

Kvarteren längs Boulevarden utgör stadsdelens huvudsakliga pulsåder. De ska tillföra ett varierat innehåll och en attraktivt upplevelserik stadsmiljö i gatuplan. Kvarterens bottenvåningar mot Boulevarden ska vara aktiva och kvartershörnen innehålla lokaler för centrumändamål. Bottenvåningens våningshöjd är högre i syfte att gynna stadslivet längs Boulevardens gatuplan och prioritera möjligheten att inrymma lokaler, både initialt men även på sikt. Det ger en flexibilitet över tid. Bottenvåningen ges en omsorgsfull och detaljerad gestaltning. Vid entréer kan fasadlivet dras in för att undvika dörruppslagning över gångbanan. I övrigt ansluter fasadlivet till gångbanan utan förgårdsmark, men med en zon på 25–40 cm för möjlighet att ta ner dagvatten inom kvartersmark. Den soliga sidan av gatan har en något bredare gångbana med plats för t.ex. uteservering.

Om gatuplanet i ögonhöjdspektiv är upplevelserikt och varierat kan fasaderna i övrigt vara lugnare och sammanhållna inom kvarteret, men med bibehållen arkitektonisk kvalitet. Balkonger på gatufasaden hålls grunda eller indragna.

Bebyggelsens översta våning ska vara indragen som ett klassiskt stadsmotiv mot Boulevarden och för att ta ner mer ljus till gatan. I läge mot söder ska delar av indraget utföras som takterrass/uteplats. Närmast Gröna slingan trappas kvarteret ner i höjd för att möta upp Gröna slingans lägre skala.

Kontors/bostadsfasad med lokaler i bottenvåning

TAK:

- Översta våningen indragen minst 1,6 meter. Mot söder ska indraget utföras som terrass/uteplats utmed minst 1/4 av fasadens längd

Bostadsfasad med lokaler i bottenvåning

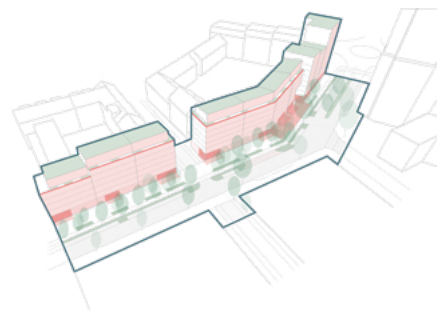

FÖRGÅRDSMARK:

- Ingen förgårdsmark, men 0,25 meter indrag av fasadliv

VÅNINGANTAL:

- 6+1 indragen överst (inslag av 8 vån)

FASAD:

- Sammanhängande och lugn gestaltning av hög arkitektonisk nivå
- Kvarterens fasader är sammanhängande, med endast en öppning, i kvarteret mitt emot torget i förlängning av stråket
- Indragna eller grunda balkonger, max 0,4 m över allmän plats

BOTTENVÅNING:

- Variationsrik och omsorgsfullt detaljerad
- Lokaler och bostadskomplement i bottenvåning, ej bostäder
- Våningshöjd minst 3,8 m, avspeglas i fasad
- Kan vara indraget fasadliv vid entréer

Illustration: Kvarterssidor mot Boulevarden har klassiska stadslivskvaliteter, en lugn sammanhållen front och levande bottenvåningar.

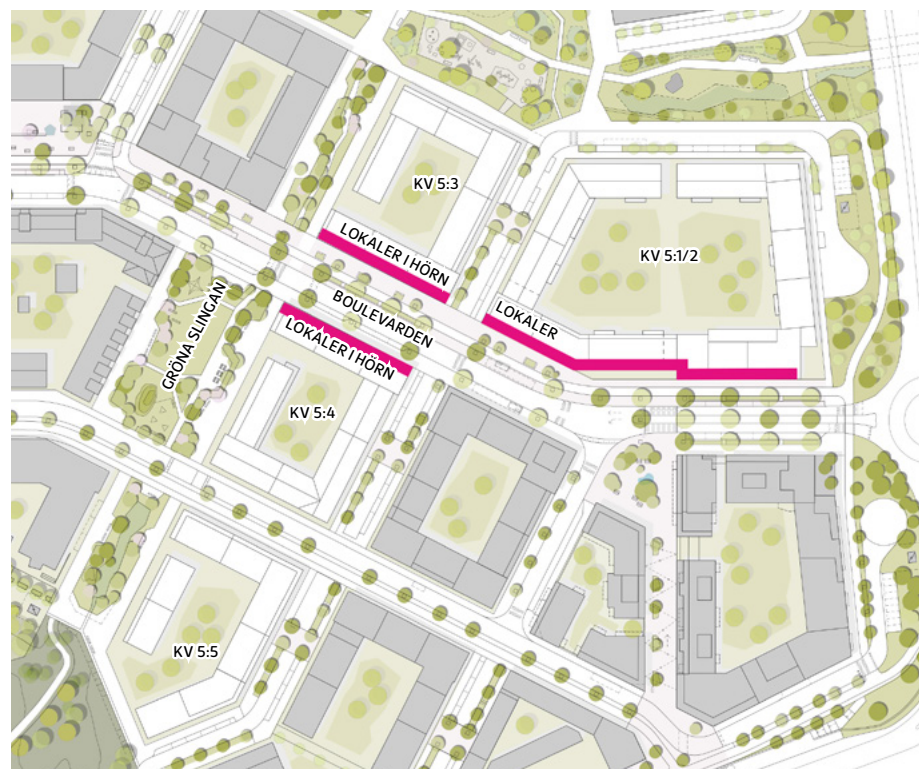
KV 1:3, TITANIA, WINGÅRDHS

Referens: Hörnbyggnad med lokal i bottenvåning, från DP1

KV RYTTARSTUGAN, DPI, JM

Referens: Bottenvåning mot gata ska bidra till stadsliv och trygghet, från DP1

Kvarterssidor som vänder sig mot stadslivsstråket Boulevarden

3.3 Bebyggelse mot Gröna slingan

Gröna slingan rör sig genom Täby park som ett grönt rörelserum med ytterst begränsad biltrafik. Bebyggelsen har en lägre skala i 4 våningar och en högre grad av variation än andra gator.

Målet är att uppnå ett upplevelserikt och grönt stadsrum, därför möter bebyggelsen Gröna slingan med djupa planterade förgårdar. Förgårdsmarken används som gemensam entré eller som privat entré och uteplats till bostad i gatuplan. En stor del av förgården bör vara planterad för att säkra ett grönt intryck. Mötet mellan gatan och förgårdsmarken ska vara tydligt. Om förgården ligger upphöjd kan den med fördel avslutas med en mur. Muren ska dock hållas låg och kan avslutas med smidesräcke eller häck. Bostad i gatuplan kan ha kontakt med gatan genom en trappa och öppning i mur.

Bebyggelsen ska vara spännande och variationsrik i t.ex. volym, uttryck och placering mot gata inom förgårdsmarken. Utformningen ska förstärka en känsla av radhus och variation, med en vertikal indelning. Livförskjutningar och växlingar i material och kulör kan förstärka vertikaliteten.

Den översta fjärde våningen ska vara avvikande från övriga våningsplan, t.ex. genom indrag, takfall, kupor, takterrasser eller annat för att ta ner skalan och ytterligare förstärka variationen i uttryck.

VÅNINGSAKT:

- 4 varav den fjärde ska vara avvikande

TAK:

- Byggnadens översta våning ska vara avvikande, t.ex. genom indrag, vindsvåning med sadeltak, takkupor, frontespis eller annat i syfte att uppnå ett varierat och upplevelserikt uttryck

FÖRGÅRDSMARK:

- Minst 4 meter
- Stor del av förgården bör vara planterad
- Avslutas mot gatan med mur, häck eller staket/räcke
- Mur i gräns mellan kvartersmark och gata får vara max 0,8 m hög, i förhållande till gatans nivå

FASAD:

- Vertikal fasadindelning som förstärker radhuskänsla och variation
- Livförskjutning och/eller växling i material och kulör kan förstärka vertikaliteten
- Möblerbara balkonger, över förgårdsmark
- Fri höjd under gatufasadens balkong ska vara minst 2,4 meter över kvartersmark och minst 3,5 meter över allmän plats

BOTTENVÅNING:

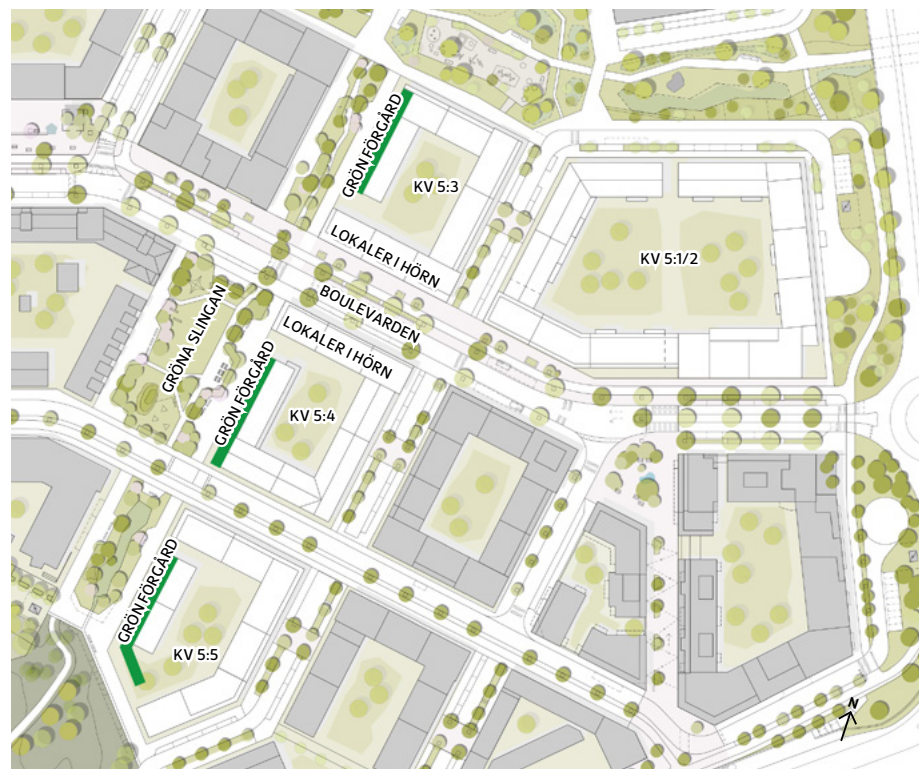
- Förgårdsmarken föreslås tillhöra bostaden i bottenvåningen, med undantag vid husets entré
- Utformning av bottenvåningen ska tillföra stadsliv och variation till Gröna slingan

Illustration: Kvarterssidor mot Gröna slingan har en småskalighet, vertikalitet och djupa förgårdar mot det grönskande parkstråket.

Illustration: Bottenvåning och förgårdsmark ska bidra till gatulivet med variation och grönska.

Kvarterssidor som vänder sig mot parkstråket Gröna slingan.

3.4 Bebyggelse mot Kvartersgata och Gågata

Bebyggelsen utmed kvartergatorna är sammanhållen men av mer lokal, småskaligare och mer varierad karaktär än utmed Boulevarden. Kvarteren får ha portiker mellan gata och gård för att ge avbrott i kvartersfronten. Bottenvåningens bostäder placeras något upphöjt från gatan i syfte att balansera behov av insynsskydd i bostad, men samtidigt ge trygghet med uppsikt över gatan och undvika höga slutna socklar mot gatuplan. Bostadsentréer, förgårdsmark, balkonger och boenderörelser ger förutsättningar för stadsliv och granngemenskap.

Bebyggelse mot kvartersgata har en femvåningsskala, men den femte våningen ska i flera lägen avvika i volym jämfört med underliggande våning.

Bebyggelsen har förgårdsmark för att ge gatan ett grönt intryck och skapa viss distans till bostaden i bottenvåningen. Förgårdsmarken kan med fördel tillhöra huset, inte den enskilda bostaden i bottenplan, och användas för entréplats, cyklar, plantering och dagvattenhantering. Planteringsyta möjliggör planteringar på kvartersmark för att skapa fasadgrönska, t.ex. i form av klätterväxter. Balkonger får ej placeras lågt sittande med syfte att säkra en kvalitativ och användbar förgårdsmark, enligt ovan.

Från kvartersgatan nås kvarterets garage. Garaget får ej gå fram till gatufasad i bottenvåning, förutom vid in- och utfart, för att undvika slutna socklar. Infarten/utfarten till garaget ska vara omsorgsfullt utformad.

TAK:

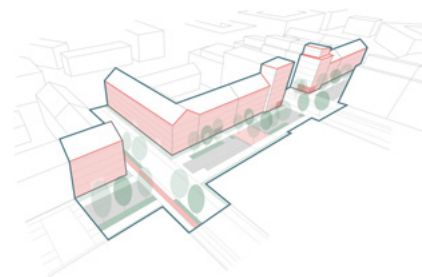
- Den femte våningen ska i flera lägen avvika i volym jämfört med underliggande våning, t. ex. genom indragen våning eller sadeltak med takkupor

FÖRGÅRDSMARK:

- Förgårdsmark 1–2m, för entrézon, cyklar, plantering, dagvatten
- Mur i gräns mellan kvartersmark och gata får vara max 0,8 m hög i förhållande till gatans nivå

VÅNINGANTAL:

- 4 + 1, den femte våning ska delvis avvika till volym

FASAD:

- Omsorgsfullt omhändertagen lokal kvartersmiljö
- Kvarterets fasad är sammanhängande men med vissa öppningar och portiker mellan gård och gata i gatuplan
- Balkonger över förgårdsmark
- Fri höjd under gatufasadens balkong ska vara minst 2,4 meter över kvartersmark och minst 3,5 meter över allmän plats

BOTTENVÅNING:

- I bostadslägenhet ska höjd mellan ovansida av golvbjälklag på bottenvåning och marknivå vid gata vara mellan 0,6–1,5 meter i gatuplan
- Parkeringsgarage får ej placeras i gatufasad, förutom in- och utfart

Illustration: Kvarterssidor mot kvartersgata står för en omsorgsfullt utformad lokal stadsmiljö, med gröna förgårdar, entréer och utskjutande balkonger mot gata.

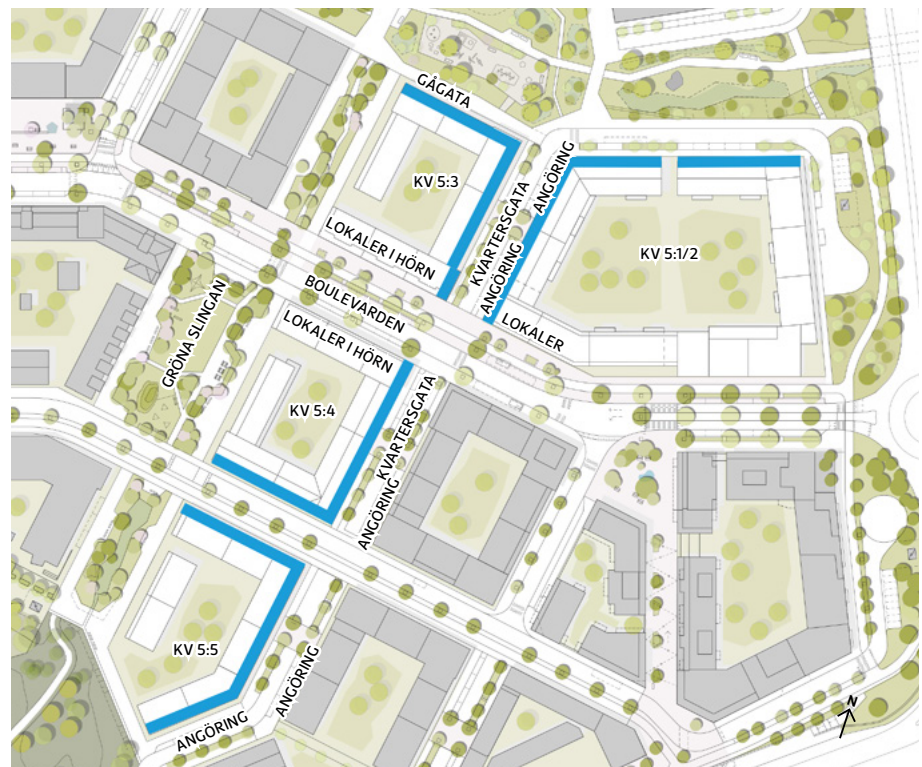
KV 2:5, RIKSBYGGEN, BRUNNBERG & FORSHED

Referens: Planerad förgårdsmark, från DP2.

KV RYTTARSTUGAN, DP1, JM

Referens: Grön förgårdsmark berikar gatumiljön och höjer bostadskvaliteten i bottenvåningen, från DP1.

Kvarterssidor som vänder sig mot kvartersgata och gågata.

Illustration: Kvarterssidor mot kvartersgata och park står för en omsorgsfullt utformad lokal stadsmiljö, med förgårdar, entréer och utskjutande balkonger mot gata.

3.5 Bebyggelse mot Stadsfronten

Bebyggelsen mot Bergtorpsvägen utgör, tillsammans med kvarteret på andra sidan Boulevarden, Täby parks entréfront mot öster. Kvarterets hörn är markerat med en hög del i 9 våningar, likt kvarteret på andra sidan Boulevarden inom Detaljplan 2. Hörnhuset, vars form är anpassad av bullersituationen, möter bostadshusen i stadsfronten med en lägre nedtrappad del i 4 våningar med avvikande material eller kulör. Hörnhuset innehåller både verksamheter och bostäder.

Boulevardens möte med Bergtorpsvägen är en viktig entré till stadsdelen. Hörnet mot entrén och cirkulationsplatsen ska ge ett tydligt, stadsmässigt, välkomnande och öppet uttryck. Då riskavstånd påverkar innehållet i hörnet ska särskild hänsyn tas för att motverka slutenhet. Hörnet i bottenvåningen ska därför ha ett genröst uppglasat och tydligt sockelmotiv i två våningar och innehålla lokal med entré mot Boulevarden. Balkonger ska undvikas, både av riskskäl (farligt gods på Bergtorpsvägen) och för ett stramare och mer återhållet uttryck, som utmed Boulevarden. Istället för balkonger föreslås indragna loggior i bostadsvåningarnas hörnplan.

Bostadshusen i stadsfronten mot Bergtorpsvägen har en skala på 7 våningar, med den översta våningen avvikande. Marken lutar mot parken och gångpassagen ner under Bergtorpsvägen, vilket tydliggörs i att bebyggelsen också trappar med lutningen. Bebyggelsen ska ha en sammanhållen stadsmässig karaktär med slutna hörn och en markerad sockelvåning. Av både stadsbilda-, buller- och riskskäl är kvartersfronten sammanhållen utan öppningar mot gård.

Bebyggelsen har förgårdsmark för att ge gatan ett grönt intryck och skapa viss distans till bostaden i bottenvåningen. Förgårdsmarken avses tillhöra huset, inte den enskilda bostaden i bottenplan.

TAK:

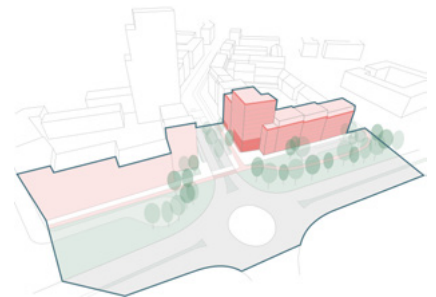
- Sammanhållen takfot per huskropp
- Översta våningen mot kvartersgatan ska vara avvikande, t.ex. genom indrag, material eller annat

FÖRGÅRDSMARK:

- Förgårdsmark ska vara 2m, för entrézon, cyklar, plantering, dagvatten
- Ej uteplats på förgårdsmark
- Mur i gräns mellan kvartersmark och gata får vara max 0,8 m hög i förhållande till gatans nivå

VÅNINGANTAL:

- 7 med 9 våningar i hörnläget

FASAD:

- Sammanhängande och lugn gestaltning av hög arkitektonisk nivå
- Sammanhängande kvartersfront utan öppningar mellan gård och gata
- Hörnhuset är högre och dess gatuplan har ett generöst uppglasat tvåvånings sockelmotiv
- Balkonger undviks
- Volymer ska trappas med gatans lutning

BOTTENVÅNING:

- Variationsrika och omsorgsfullt detaljerade, med markerat sockelmotiv
- Lokaler, kontor och bostadskomplement i bottenvåning, ej bostäder
- I bostadslägenhet ska höjd mellan ovansida av golvbjälklag på bottenvåning och marknivå vid gata vara mellan 0,6–1,5 meter i gatuplan
- Kan vara indraget fasadliv vid entréer

Illustration: Kvarterssidor mot Bergtorpsvägen utgör stadsfront och entré mot öster, med en sammanhållen men trappande volym. Illustrationen visar situationen utan träd, för att tydliggöra kvarterets gestaltningsprinciper.

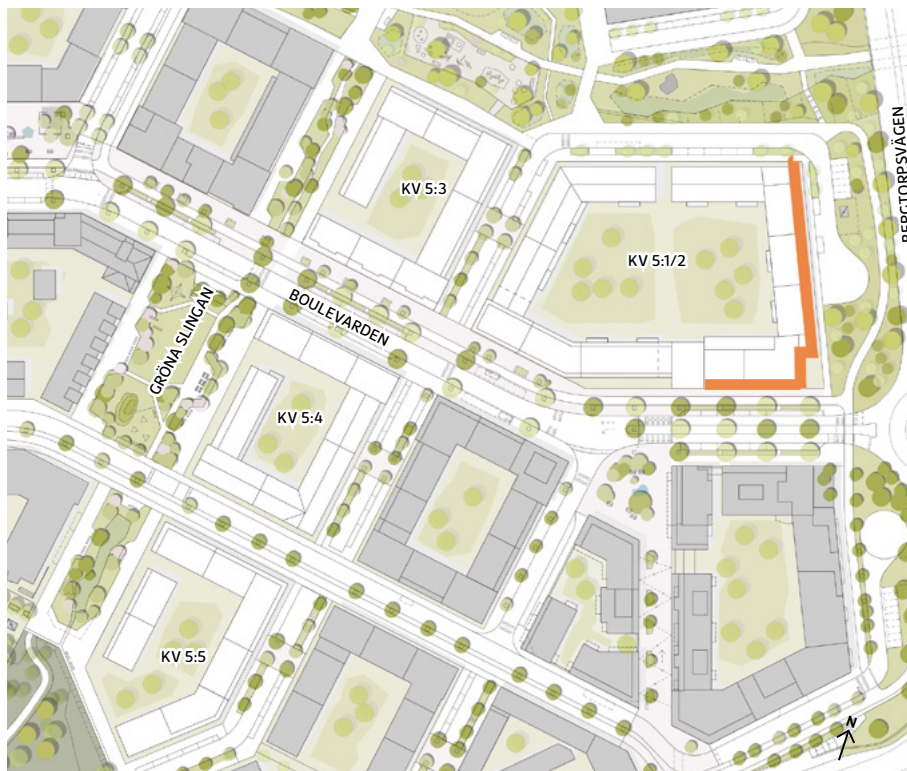
KV NOR, JM, ERSEUS

Referens: Hörnbyggnad och sammanhållen front från DP1.

KV 2:1, TRYGGHEM, ÄVL ARKITEKTER

Referens: Fronten är en fortsättning på fronten i DP2.

Kvarterssida som vänder sig mot Bergtorpsvägen och bildar stadsfront.

Illustration: Kvarterssidor mot Bergtorpsvägen utgör stadsfront och entré mot öster, med en sammanhållen men trappande volym.

4. Arkitektonisk kvalitet

4.1 Arkitektonisk kvalitet

Täby park kommer utvecklas under lång tid, vilket innebär att olika delar kommer att präglas av varierande arkitektoniska ideal och byggnadsmetoder. Den variation som detta ger blir en tillgång som bidrar till mångfald.

Genom att tidigt formulera arkitektonisk idé och definiera de viktigaste betydelsebärande delarna kan projektets värde och särart lättare kommuniceras och kvaliteter kan lättare bibehållas genom planeringens och byggandets alla skeden. En arkitektonisk idé kan handla om tydlighet i hur byggnaden är konstruerad. En annan kan handla om transparens och lätthet, om byggnadsmaterial eller om hur man rör sig genom byggnaden. Ytterligare en arkitektonisk idé kan utgå från hur man tar vara på platsens värden och omgivande byggnader.

Att hitta arkitektoniska kvaliteter som går bortom stilyttringar och trender är en viktig ambition.

Arkitektonisk kvalitet kan vara:

Nyskapande

- Att det byggda innehåller någon form av innovation. Varje projekt är en unik uppgift som utgår från den specifika platsen och lokala förutsättningar. Arkitekturen kan utmana invanda föreställningar och bidra till hållbara lösningar.

Förhållningssätt till platsen

- Att varje projekt utgår från platsens unika förutsättningar, historia, topografi, flöden eller omgivande bebyggelse.

Flexibilitet och generalitet

- Att en byggnad kan förändras över tid och på ett rationellt sätt kunna ställas om till olika användningar kan vara ett stort värde. Generella mått kan ge stora kvaliteter och möjliggöra omställning från till exempel skola och kontor till bostadsändamål.

Omsorgsfull

- Att det byggda uttrycker en omsorg i utförande, genom materialval, byggmetod och kvalitet i utförande.

ÖVERGRIPANDE RIKTLINJER FRÅN ARKITEKTURPROGRAMMET:

- Alla projekt ska utgå från människans behov och en mänsklig skala.
- Alla projekt ska bidra med värden till sin omgivning och till Täby park som helhet.
- Alla projekt ska ha hög arkitektonisk kvalitet och bidra till en levande stadsmiljö.

FOTO FRÅN ARKITEKTURPROGRAMMET STEN JANSIN

Arkitekt: Brunnberg och Forshed arkitekter

FOTO FRÅN ARKITEKTURPROGRAMMET

Arkitekt: Varg arkitekter

FOTO FRÅN ARKITEKTURPROGRAMMET

Arkitekt: Brunnberg och Forshed arkitekter

Detaljrik

- Att det byggda uppvisar en hög detaljering med dekorativa eller konstruktiva detaljer. En byggnad kan också innehålla ett "djup" så att detaljerna uppenbarar sig på olika sätt på långt och på nära håll.

Material

- Val av beständiga material som ger positiva associationer. Tegel eller natursten kan uttrycka beständighet och hantverk, betong med precist utförda gjutningar kan ge uttryck för en hög kvalitet och ambition. Massivträ kan vara både hållbart och inbjudande.

Växtlighet

- Väl gestaltade planteringar med perenner, buskar och träd ger skönhetsupplevelse alla årstider och bidrar med ekosystemtjänster till en mer hållbar och upplevelserik stadsmiljö.

ARKITEKTURPROGRAMMETS RIKTLINJER FÖR BYGGNADER

- Varje byggnad ska ha en arkitektonisk idé och bidra till en attraktiv och hållbar stadskärna.
- Varje byggnad ska placeras och utformas med ett medvetet förhållningssätt till sin omgivning.
- Byggnader ska utformas omsorgsfullt med hög detaljering, väl avvägd färgsättning och robusta material.
- Byggnaderna ska ge goda boende- och vistelsekvaliteter.
- Byggnaderna ska utformas med entréer mot gatan och bottenvåningar med förhöjd våningshöjd.

FOTO FRÅN ARKITEKTURPROGRAMMET

5. Kvarterens innehåll

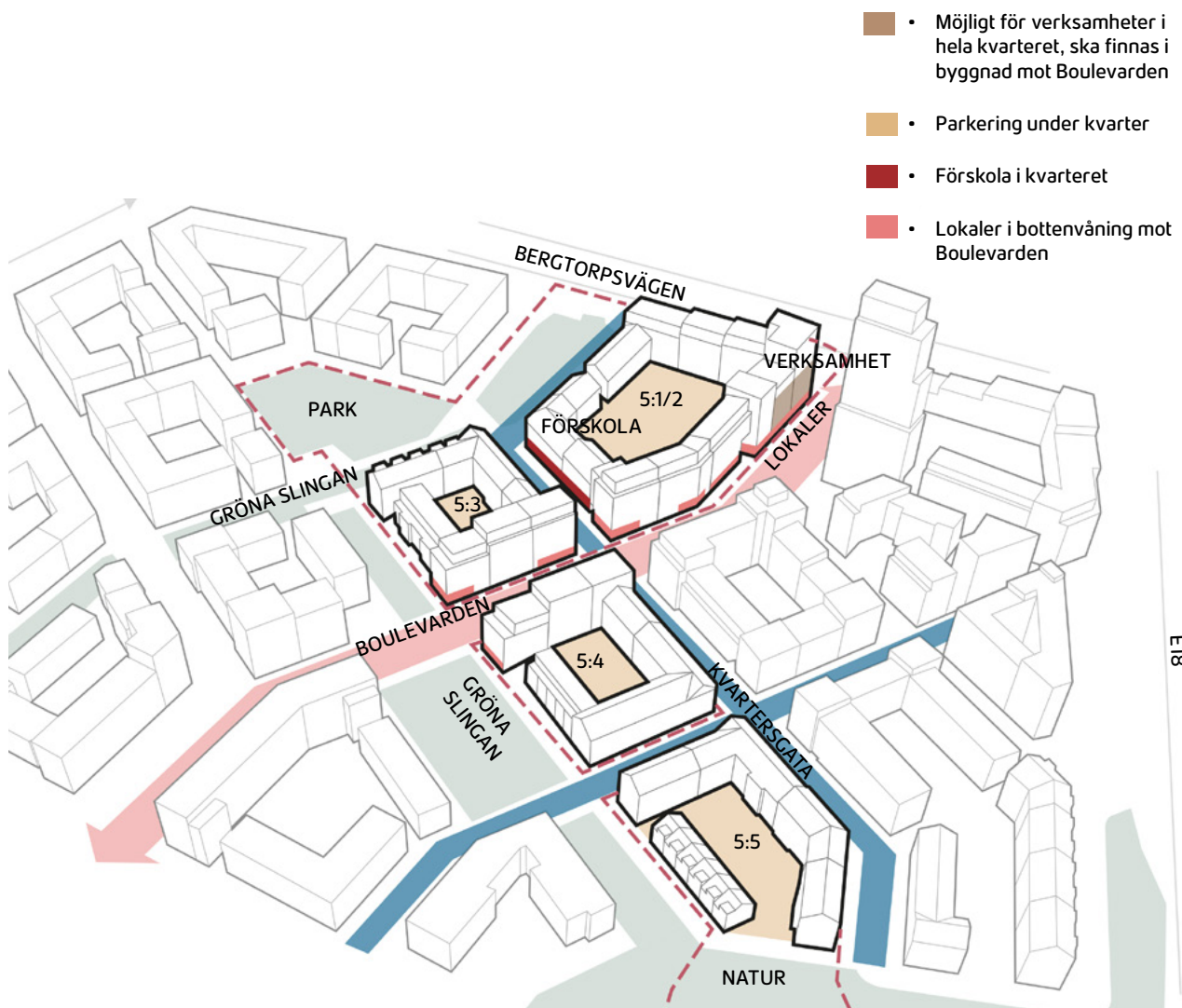
5.1 Bebyggelsens innehåll

För att skapa förutsättningar för en varierad miljö som gynnar stadsliv och uppmuntrar till uppehåll och vistelse i stadens rum behövs såväl en varierad upplevelse som ett varierat innehåll. En målsättning är därför att det ska ske någon form av variation längs bottenvåningarna. Antingen genom ändrat innehåll, exempelvis i form av lokaler och bostadskomplement eller täta bostadsentréer, varierad fasadgestaltning, omsorgsfullt entréparti eller varierad förgårdsmark. Bostadsutbudet erbjuder olika byggnadstyper, storlekar och upplåtelseformer.

KV 2:5, RIKSBYGGEN, BRUNNBERG & FORSHED

Alla bostadshus bör alltid ha sin huvudentré mot gatan.

E18

CYKELVERKSTADEN DP2, RIKSBYGGEN,
UNDERLAG: BRUNNBERG & FÖRSHED, BILD: ZYNKA).

Lokaler i bottenvåningen mot gata, sammanhållen byggnad som möter det stora trafikrummet.

KV RYTSTARSTUGAN, DP1, JM

Förgårdsmark med uteplatser och trappor mot gatan.

Verksamheter integrerat i bostadskvarter

Förutom entréer till bostäder och verksamheter ska lokaler prioriteras i flera av flerbostadshusens bottenvåningar för att bidra till offentlighet och stadsliv. Lokaler ska finnas i bottenvåning mot Boulevarden i kvarter 5:1 och 5:2 samt i hörn mot Boulevarden i kv 5:3 och 5:4. För att skapa flexibilitet över tid för olika kommersiella och publika verksamheter ska gatuplanet här ges en förhöjd våningshöjd. Möjlighet finns till indrag i bottenvåning vid entréer.

Kontor medges i alla kvarter för att hålla en flexibilitet över tid och gynna inslag av arbetsplatser i kvarteren. Kvarter 5:1/2 måste innehålla delar som är verksamheter. I kvarteret finns även byggrätt för förskola.

Parkering och garage

Bostadsparkering för boende och besökare ska inrymmas på kvartersmark. Cykelparkering inom kvartersmark ska vara lättillgänglig och attraktiv för användare. Cykelparkering bör läggas nära entréer och trapphus samt utformas för olika typer av cyklar. Inruiktning för parkering och cykelparkering beskrivs ytterligare i Hållbarhetsprogrammet för Täby park.

Garagenedfart placeras mot kvartersgata. Parkeringsplatser i garage kan med fördel samnyttjas där så är möjligt. Infart bör läggas i ett läge där den inte inskränker på bottenvåningens hörnutformning. Nerfarter till parkeringsgarage anpassas till gatuplanets geometri och skala. För att undvika höga slutna socklar mot gatan ska garaget inte placeras i bottenvåningens gatufasad, förutom infarten.

Portiker

Mot kvartersgata medges vissa öppningar mellan gata och gård, som portiker/passager i gatuplan. Syftet är att kunna skapa variation mot gaturummet genom att kvartersfasaden får ett avbrott och en ytterligare entrépunkt. Bredd och höjd på öppningen regleras med planbestämmelse. Belysning kring portiken ska skapa trygghet och förstärka platsens identitet. Öppning i kvarteret säkerställer även avrinning från gården vid större skyfall.

Balkonger

Balkonger och balkongfronter påverkar i hög grad bebyggelsens uttryck och ska ges en omsorgsfull gestaltning och medveten integrering i fasaden. Fri höjd under gatufasadens balkong ska vara minst 2,4 meter över kvartersmark och minst 3,5 meter över allmän plats. Balkongfronter ska utföras med hög kvalitet och så genomsiktliga som möjligt, eller som en integrerad del av fasadgestaltningen. Inglasningar bör ske restriktivt, i synnerhet av de balkonger som vänder sig mot Boulevarden och av takterrasser då de ger en volymskapande effekt och stor påverkan i gatubilden.

Bostadskomplement

Bostadskomplement (avfallshantering, cykelrum/verkstad, gemensamhetslokal m.m.) ska i första hand placeras i byggnadernas bottenvåning, i andra hand placeras i separata byggnader på kvarterens gårdar. Komplementbyggnader ska i sitt uttryck utgå från kvarterets gestaltning eller kläs in med grönska på fasader eller tak. Cykelrum placeras med fördel i gatunivå.

Komplementbyggnad på gård inom bostadskvarteren får uppföras till en största storlek av 40 kvm och motsvarande en våning i höjd. Utöver detta får ett växthus/gemensamhetslokal uppföras om maximalt 20 kvm. Dessa byggnader får sammanbyggas. I kvarter 5:1/2 medges en något större sammanlagd yta för komplementbyggnader i syfte att uppfylla förskolans behov.

Förskola och förskolegård

I kv 5:1/2 planeras en förskola för 4–5 avdelningar. Förskolan ska inrymmas i kvarterets nordvästra byggnadsdel. Förskola ska placeras så att behov av utemiljö uppfylls på gården både för förskolan och boende i kvarteret. Efter som förskolan vänder sig mot gården kan dess entréer nås via kvarterets öppningar och portiker mot gatan. Tillgänglig entré med angöring och möjlighet till inlastning sker från kvarteretsgatan, via separat trapphus med hiss.

Uformningen av förskolegård ska göras med beaktande av leksäkerhet och förenklad drift utan att prioritera ned upplevelsevärdet. Gården kan med fördel utformas så att grönska och dagvatten nyttjas för pedagogiska inslag.

Gården i kv 5:1/2 medger möjlighet att skapa en förskolegård med 1600 kvm friyta. Detta motsvarar en friyta på ca 20 kvm/barn. Aktuellt område ligger i direkt anslutning till parken och på gångavstånd till naturmarken via Gröna slingan. Lekvärdet på förskolegården ska vara högt.

Personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga ska ha tillgång till förskolegårdens upplevelser. Det gäller inte enbart barn utan även personal och hämtande föräldrar.

Barnen behöver skydd mot för stark solstrålning. Stora träd ger ett gott skydd när de har löv men barnen ska kunna vara i skuggan även den årstid då solen kan vara stark men träden är avlövnade.

Gården bör vara indelad i zoner med olika typer av lekmiljöer. Delen närmast förskolebyggnaden bör vara en trygg zon med möbler. Där kan barnen finna lugn och ro eller ägna sig åt organiserad verksamhet. En del av gården kan vara mer vildvuxen och ge möjlighet till att hitta små enskilda vistelseplatser. En större del bör vara mer öppen och erbjuda utrymme för rörelse och redskap för motorisk lek.

Bostadskomplement – cykelrum – placerat i bottenvåning mot gatan.

Förskolebyggnaden och skolbyggnaden ska utformas för att främja kontakten mellan ute och inne.

Gården bör vara indelad i zoner med olika typer av lekmiljöer.

Bostadsgård med integrerad dagvattenhantering.

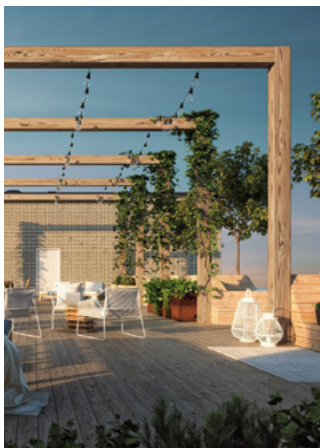

Gårdar med t.ex. växthus blir naturliga mötesplatser.

CYKELVERKSTADEN DP2, RIKSBYGGEN, BRUNNBERG & FÖRSHED, SWMS ARKITEKTUR

Utemiljön ska vara utformad på ett attraktivt sätt, för att locka till att vistas ute mer, vilket i sin tur kan bidra till välmående.

Gemensam takterrass för boende i huset

KV NOR, DPI: JM, ERSEUS

Bostadsgårdar

Bostadsgårdarna inom stadsdelen är en viktig del av den helhet som utgör den gröna strukturen i Täby park. För att gårdsmiljön ska upplevas trygg och användbar bör den utformas med tydlig avgränsning mellan gården och angränsande gata eller gångväg. Genom medvetna och naturliga materialval skapas ett trivsamt vardagsrum på bostadsgården. Småbarnslek, sittmöjligheter, mötesplatser, trädgrönska, dagvattenhantering, blommor och gräsmattor är viktiga delar i en upplevelserik gårdsmiljö. Gården ska planeras utifrån kvarterets innehåll och lägenhetssammansättning, för optimal nytta för de som kommer använda den.

Gårdarna utformas så att de innehåller en stor andel grönska och träd, det kan vara med inslag av fasadgrönska eller gröna tak. Rekommendationer säger att ett planteringsdjup om minst en meter för träd och 0,8 för buskar/ buskträd samt sammanhängande växtbäddar bör tillämpas. En stor del av gårdsytan är underbyggd av garage, vilket påverkar bjälklagskonstruktioner.

Som ett verktyg i utformningen av gårdsmiljöer och grönska integrerat i bebyggelsen ska en grönytefaktor arbetas fram i projektet. Se vidare i Hållbarhetsprogram för Täby park och Grönytefaktor för Täby park. De funktioner som faktorn skapar med hjälp av grönska och hantering av dagvatten är att dämpa effekten av negativa klimatförändringar, tillföra sociala värden i gårdsmiljön och gynna områdets biologiska mångfald.

Gården ska utföras och höjdsättas så att avrinning vid större skyfall säkras genom öppning i kvarteret.

Taklandskap

Bostadshusens tak är en viktig tillgång att utnyttja både för sociala vistelse- ytor så som takterrasser men också för vegetationsklädd dagvattenhantering eller energiproduktion. Taken har dock olika förutsättningar beroende av läge, form och byggrätt. Funktionerna behöver samordnas och vid behov vägas mot varandra. Vegetationsklädda tak har en viktig funktion för dagvattenhantering, i linje med dagvattenstrategin. Se vidare i Hållbarhetsprogram för Täby park. Eventuella anläggningar för tillvaratagande av solenergi utformas som arkitektoniskt integrerade delar av taket.

Teknikrum ska generellt arbetas in i den övergripande volymen och fasadgestaltningen och utföras indragna från fasadliv. I de lägen där det krävs att teknikrum görs som egen volym ska den ha ett nedtonat uttryck. Övriga konstruktioner som uppförs i fasadliv mot gata på den översta våningen (inglasningar m.m.) ska arbetas in i byggnadens gestaltning och inrymmas inom den upplevda takfotslinjen mot gata.

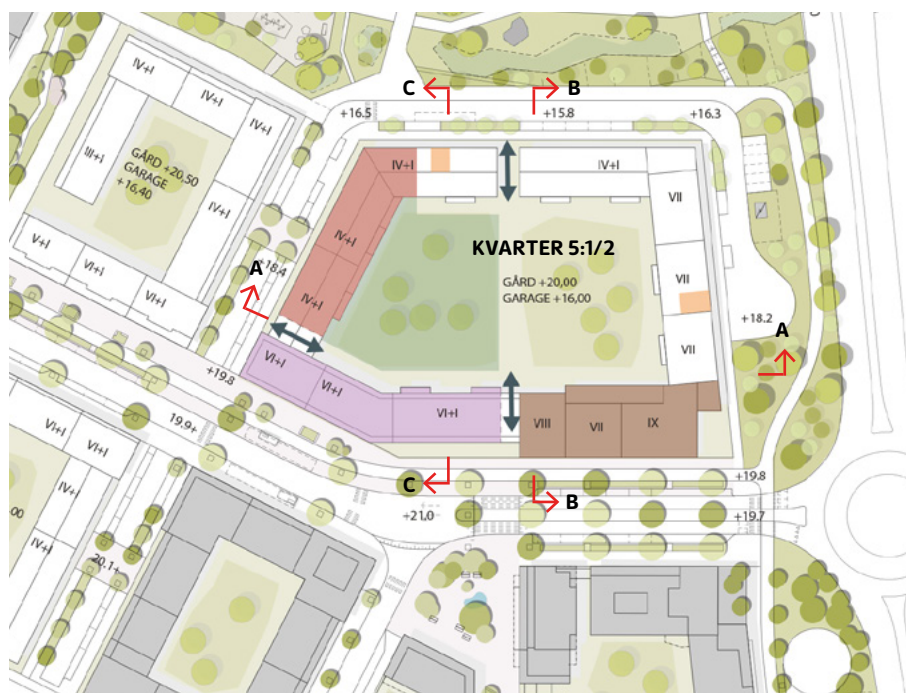
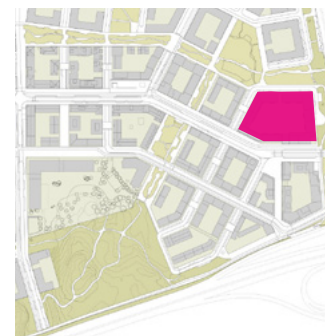
5.2 Kvarter 5:1/2

Kvarteret är viktigt som entré till stadsdelen österifrån och bidrar till Boulevardens stadsliv. Läget gör kvarteret lätt att nå och upptäcka och därmed lämpligt för ett blandat innehåll med verksamheter och bostäder. Centrumändamål, kontor, förskola och bostäder medges i kvarteret. I gatuplan mot Boulevarden får endast lokaler och bostadskomplement finnas, ej bostadslägenheter. Detta i syfte att gynna stadslivet längs Boulevarden genom att prioritera möjligheten att inrymma lokaler, både initialt men även på sikt. Minst 2500 kvm centrum- och kontorsändamål ska finnas i byggnad mot Boulevarden (förskola ej inräknad), i syfte att skapa en funktionsblandad och levande stadsdel.

Kvarteret ska även innehålla förskola, som placeras i de lägre våningsplanen i kvarterets nordvästra del. Tillgänglig angöring samt inlastning till förskola ska ske från kvartergatan via separat trapphus med hiss. Förskola ska placeras så att behov av utemiljö uppfylls på gården, både för förskolan och boende i kvarteret. I kvarteret finns möjlighet till flera öppningar/portiker i gatuplan, vilket bl a ger genomblick i nordsydlig riktning.

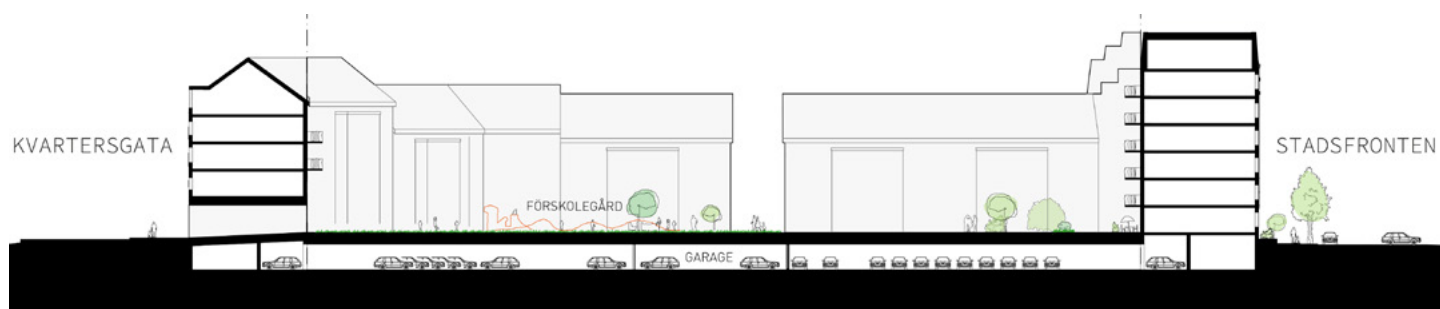
Hela kvarteret får byggas under med garage för parkering. In- och utfart till garage får endast ske från kvartersgatorna. Gårdsbjälklaget ska vara planterbart för att säkerställa kvalitet i gårdsutformning, grönytefaktor, möjlighet till dagvattenhantering och översvämningshantering. Gårdens höjdsättning ska medge fördröjning, men även avledning vid skyfall.

Kvarteret är utsatt för trafikbuller, vilket behöver beaktas i utformning av bostadslösningar mot Bergtorpsvägen och Boulevarden. Med anledning av risk från farligt godstransporter på Bergtorpsvägen behöver byggnad närmast vägen även ha utrymningsvägar mot gården.

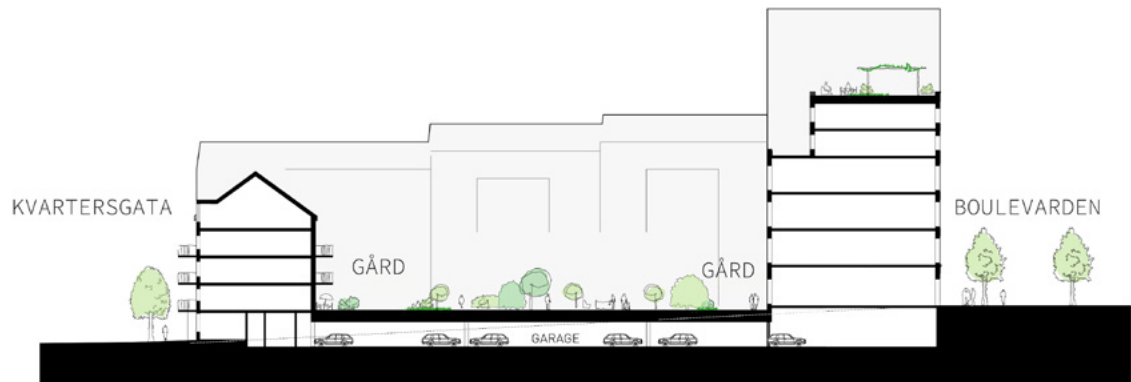

- Möjligt för verksamheter i hela kvarteret, ska finnas i byggnad mot Boulevarden
- Miljörum placerade mot kvartersgata
- Förskola i kvarteret
- Förskolegård
- Lokaler i bottenvåning mot Boulevarden
- Kontor möjligt i kvarteret
- In- och utfart garage från kvartersgata
- Förgårdsmark 1–2 meter mot kvartersgata
- Ingen förgårdsmark mot Boulevarden

Sektioner

Sektion A – A

Sektion A-A

Sektion C – C

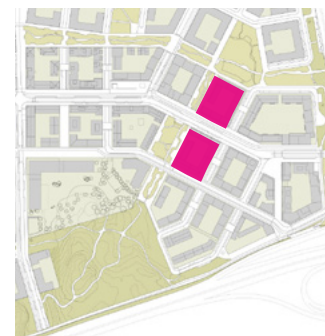
5.3 Kvarter 5:3 och 5:4

Kvarteren ligger i nordvästra hörnet och gränsar både till Gröna slingan, parken och Boulevarden. Bostäder och kontor medges i kvarteren. I gatuplan mot Boulevarden får endast lokaler och bostadskomplement finnas, ej bostadslägenheter. Detta i syfte att gynna stadslivet längs Boulevarden genom att prioritera möjligheten att inrymma lokaler, både initialt men även på sikt.

Kvarterens skala är 6–7 våningar mot Boulevarden, 5 våningar med femte våningen avvikande till volym mot kvartersgata och 4 våningar mot Gröna slingan.

Hela kvarteret får byggas under med garage för parkering. In- och utfart till garage får enbart ske från kvartersgatorna. Gårdsbjälklaget ska vara planterbart för att säkerställa kvalitet i gårdsutformning, grönytefaktor, möjlighet till dagvattenhantering och översvämningshantering. Gårdens höjdsättning ska medge fördröjning, men även avledning vid skyfall.

Angöring sker från gatumark och är möjlig från kvarterets alla sidor, men ska minimeras från Gröna slingan för att där prioritera parkmiljön och de oskyddade trafikanterna. Sophantering, utöver sopsug, placeras så att det kan angöras med sopbil från kvartersgata.

- Miljörum placerade mot kvartersgata
- Lokaler i hörnläge mot Boulevarden
- Kontor möjligt i kvarteret
- In- och utfart garage från kvartersgata
- Förgårdsmark minst 4 meter mot Gröna slingan
- Förgårdsmark 1–2 meter mot kvartersgata
- Indraget fasadliv 0,25–0,4 meter mot Boulevarden

Sektioner

Sektion A – A

Sektion B – B

Sektioner kv 5:4

Sektion C – C

Sektion D – D

5.4 Kvarter 5:5

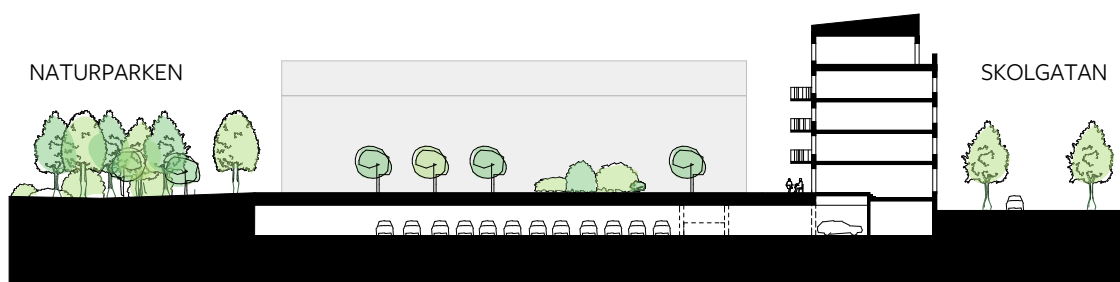
Kvarter 5:5 ligger i södra delen och avslutar stadsdelen mot naturmarken. Bostäder och kontor medges i kvarteret.

Kvarterets skala är 5 våningar mot kvartersgata med femte våningen avvikande till volym och 4 våningar mot Gröna slingan.

Hela kvarteret får byggas under med garage för parkering. In- och utfart till garage får enbart ske från kvartersgatorna. Gårdsbjälklaget ska vara planterbart för att säkerställa kvalitet i gårdsutformning, grönytefaktor, möjlighet till dagvattenhantering och översvämningshantering. Gårdens höjdsättning ska medge fördröjning, men även avledning vid skyfall.

Om kvarteret utförs öppet mot naturen bör gårdens nivå anpassas för att möta marken vid gång- och cykelvägen.

Angöring sker från gatumark och är möjlig från tre av kvarterets sidor men ska minimeras från Gröna slingan för att där prioritera parkmiljön och de oskyddade trafikanterna. Sophantering placeras så att det kan angöras med sopbil från kvartersgata.

Sektion A – A

- Miljörum placerade mot kvartersgata
- Infart garage från kvartersgata
- Kontor möjligt i kvarteret
- Förgårdsmark 1–2 meter mot kvartersgata
- Förgårdsmark minst 4 meter mot Gröna slingan
- Gården kan vara öppen mot naturmarken

5.5 Belysning inom kvartersmark

Vid utformning av belysning för kvartersmark är det viktigt att ha god kännedom om hur belysningen för allmän platsmark planeras. Det handlar om att få en skillnad i val av belysningsmaterial och i skala mellan det privata och publika. Det handlar också om en balans i ljusnivå, där de respektive delarna möts så att man inte går från något väldigt mörkt till något väldigt ljust. Belysningen av t ex entréer, portiker och balkonger har stor betydelse för upplevelsen av stadsbilden och gaturummet, varför de är delar som är viktiga att samordna. I första hand ska dagsljus tas tillvara och energieffektiv belysning väljas i störst möjliga mån.

FOTO/BILD: ÄWL ARKITEKTER

FOTO/BILD: VARG ARKITEKTER

Entréer och Portiker

Stor omsorg bör läggas vid ljussättning av entréer och portiker. Belysta ytor ska här eftersträvas och i sig luminanta armaturer undvikas. På detta sätt skapas ljusa rum kring entrén/portiken. Genom att belysa ytor framhävs även de olika materialvalen och dess särart, vilket stödjer identifikationen. Ljuset bör återge färger på ett naturligt sätt och färgtemperaturen anpassas efter ytan den belyser.

Entréers ljus kan med fördel spilla ut på gatan, vilket ytterligare verkar positivt för orienterbarheten och skapar en rytm i gaturummet.

Ljusnivån kring en portik bör verka som en brygga mellan gatans ljusnivå och kvarterets innergård. Vid placering av armaturer bör hänsyn tas till åtkomst vid underhåll.

Vid kvartersenheten, en yta där bostadsgården möter gaturummet, kan belysningen utformas på ett sätt som blir identitetsskapande och vägledande för just det kvarteret eller den portiken. Beroende på hur denna plats gestaltas kan ljus antingen integreras i byggda element eller belysa platsen och dess möblering.

Ljussatta ytor skapar ljusa rum kring entréer och portiker.

Fasader

Fasadljussättning ska främst ske mot stadsfronten samt kring torg. Detta som ett sätt att använda fasaden som en vägg i ett större rum. Det är viktigt att fasaderna ses som en hel vägg och framhävs på ett sammanhållet sätt. Omsorg bör läggas på fördelningen av belysta detaljer för att hela torgrummet skall vara i balans. Armaturer bör placeras på fasaden eftersom det i bostadshus är viktigt att belysningen inte blir störande för bostäderna. En ljussättning av ytor kring balkonger kan vara en del av en fasadbelysning.

Balkonger och burspråk

En väl planerad belysning kring en balkong tillför flera bra kvalitéer till stadsrummet i stort. Belysningen utformas så att ytorna som bildar rummet framträder naturligt och att bländning från luminanta armaturer undviks.

Att ljussätta en byggnads balkonger kan vara ett sätt att ta fram byggnadens identitet och stärka intrycket av en levande fasad även efter mörkrets inbrott. En balkongbelysning kan ha en styrning som gör att den alltid går på när det blir mörkt men att den boende har möjlighet att släcka.

Bottenvåningar och lokaler

Ljus från lokaler i bottenvåningen kan på ett positivt sätt bidra till ett levande intryck. Det är dock viktigt att undvika bländning, starkt ljus eller ljus med för mycket rörelse. Skyltbelysning bör helst ske med integrerat ljus och reglerbar ljusnivå då de kan bli väldigt intensiva.

Om lokaler som cykelrum, tvättstugor och återvinningsrum är i bottenplan kan de med fördel ha en ljussättning som gör dem ljusa mot gatan eller bostadsgården. Dessa lokaler behöver inte ha öppna genomsiktliga ytor men kan ha ytor som släpper in och ut ljus.

Förgårdsmark, trappor och stödmurar

Belysning av förgårdsmark bör vara väl avbländad och ljuset riktat mot valda ytor inom förgårdsmarken, gärna integrerat i konstruktioner och verka för att lyfta fram exempelvis växtlighet. Belysta ytor eftersträvas och i sig luminanta armaturer undviks.

Ljus som spiller ut på gatan från fastigheternas förgårdsmark tillför ett levande intryck av gaturummet och bidrar till ökad trygghetskänsla.

Fasadljussättningen mot stadsfronten integreras om möjligt i fasadutformningen.

FOTO/BILD: ANNA-KARIN AXELSSON

En väl genomtänkt belysning av balkonger och burspråk bildar en ljus och varierande fasad. Denna typ av fasadljussättning används med fördel mot stadsparken.

FOTO/BILD: ÅWL ARKITEKTER

Bostadsgårdens belysning göra den tillgänglig och trygg kvällstid. Gårdens gestaltning förstärks och skalan hålls lägre än i de publika rummen.

Bostadsgårdar

Belysningen av bostadsgårdar bör i sin karaktär skilja sig från belysning av allmänplatsmark för att förtydliga vad som är privat och vad som är publikt. Det handlar om att få en skillnad i val av belysningsmaterial och i skala mellan det privata och publika. För allmänplatsmark används en ljuspunktshöjd från stolpar på lägst 4,7 m varför det kan vara lämpligt att på bostadsgårdar ha en ljuspunktshöjd på högst 3,5–4 m. Det handlar också om en balans i ljusnivå där de respektive delarna möts så att man inte går från något väldigt mörkt till något väldigt ljust.

Där gården syns genom t ex en portik är det bra att det finns ett ljussatt fondmotiv som blir synligt genom portiken. Gårdens ljussättning förstärker gestaltningen och gör den trygg och tillgänglig kvällstid. Bländande armaturer bör undvikas.

Växtlighet lyfts med fördel fram kring bottenvåningar och på förgårdsmark. Ljus som spiller ut på gatan från fastighetsmark tillför ett levande intryck.